

ПРИРУЧНИК
за рад бирачких одбора

НЕПОСРЕДНИ ИЗБОРИ
ЗА ЧЛАНОВЕ НАЦИОНАЛНИХ САВЕТА
НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

8. НОВЕМБАР 2026. ГОДИНЕ

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
БЕОГРАД, 2026.

Приручник
за рад бирачких одбора

непосредни избори за чланове националних савета националних мањина 8. новембар 2026. године

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
Београд, 2026.

САДРЖАЈ

1. НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ ОРГАНА И ТЕЛА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА 5

2. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПРЕ ГЛАСАЊА 10

3. ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК ГЛАСАЊА 18

4. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА 26

5. ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ 28

6. ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА 37

7. КОМУНИКАЦИЈА И НАЧИН ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ 43

8. ОДРЖАВАЊЕ РЕДА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ 48

9. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА 53

10. УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА 54

11. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОСЛЕ ГЛАСАЊА 75

12. КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА 78

1. НАДЛЕЖНОСТ И САСТАВ ОРГАНА И ТЕЛА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

1.1. ИЗБОРИ ЗА ЧЛАНОВЕ НАЦИОНАЛНИХ САВЕТА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Упутство за спровођење непосредних избора за чланове националних савета националних мањина је као органе за спровођење избора за чланове националних савета националних мањина (у даљем тексту: избори) дефинисало:

1. Републичку изборну комисију (РИК)
2. Бирачке одборе

Поред наведених органа за спровођење избора, за послове пружања техничке помоћи у организовању избора, РИК образује радна тела Републичке изборне комисије (у даљем тексту: Радно тело).

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА

РИК је надлежна да се стара о законитом спровођењу избора у складу са законом.

У току избора РИК ради у саставу који чине:
- председник
- заменик председника
- 16 чланова
- 16 заменика чланова
- два учесника рада РИК за послове статистике
- секретар
- заменик секретара

БИРАЧКИ ОДБОРИ

БИРАЧКИ ОДБОРИ:

- преузимају изборни материјал од радног тела пре гласања
- уређују бирачко место
- спроводе гласање на бирачком месту
- спроводе гласање ван бирачког места
- старају се о правилности и тајности гласања

- одржавају ред на бирачком месту
- утврђују резултате гласања на бирачком месту
- после гласања предају изборни материјал Радном телу

Бирачки одбори чине:

- председник бирачког одбора
- заменик председника бирачког одбора
- четири члана бирачког одбора
- четири заменика члана бирачког одбора

РАДНА ТЕЛА

За пружање техничке помоћи у организовању избора, РИК образује радна тела за територију једне или више јединица локалне самоуправе, као и за територију једне или више градских општина града Београда, која:

- се старају о уређењу бирачких места
- примају изборни материјал од координатора РИК и предају га бирачким одборима пре гласања
- преузимају изборни материјал од бирачких одбора после гласања и предају га координаторима РИК
- пружају подршку бирачким одборима на спровођењу гласања на дан избора
- обављају и друге послове у складу са актима РИК

Графички приказ органа и тела за спровођење избора

Пирамидални приказ органа и тела за спровођење непосредних избора

1.2. КОДЕКС ПОНАШАЊА ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА ЧЛАНОВА ОРГАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИЗБОРА

У циљу унапређења рада, али и успостављању етичких стандарда понашања који се очекују од органа за спровођење избора, РИК је 12. фебруара 2022. године донео Кодекс понашања чланова и заменика чланова органа за спровођење избора.

У складу са Кодексом, чланови и заменици чланова органа за спровођење избора дужни:

- да одговорно, савесно, стручно и у оквирима датих овлашћења обављају дужности које су им поверене;
- да послове врше непристрасно и ефикасно, у складу са професионалним стандардима;
- да се у вршењу функције придржавају начела политичке неутралности;
- да при доношењу одлука воде рачуна о јавном интересу, односно да њихов приватни интерес не дође у сукоб са јавним интересом;
- да поступају у границама датог овлашћења и сагласно циљу због којег је овлашћење дато;
- да се стрпљиво, пристојно, љубазно и са дужном пажњом и поштовањем понашају према свим бирачима и другим учесницима у изборном поступку, а нарочито према лицима која су особе са инвалидитетом;

- да буду прикладно и уредно одевени и да својим начином одевања не нарушавају углед органа за спровођење избора;
- да буду ажурни, професионални и прецизни у испуњавању законских обавеза;
- да развијају колегијалне и коректне односе према другим члановима и заменицима чланова органа за спровођење избора;
- да чувају углед органа којег представљају.

Члановима и заменицима чланова органа за спровођење избора није дозвољено:

- да приме поклон, услугу или другу корист за себе или чланове своје породице приликом вршења функције, изузев протоколарног или пригодног поклона до законом одређене вредности;
- да користе јавну имовину и службене просторије органа за спровођење избора у приватне или политичке сврхе, нити да злоупотребљавају своју функцију ради личне користи или користи политичке странке која их је предложила у састав органа за спровођење избора;
- да фаворизују или дискриминишу поједине бираче у остваривању њихових изборних права због политичке, националне, расне, верске, полне или друге припадности;
- да дају неистините изјаве или информације које би штетиле угледу органа за спровођење избора или довеле у питање интегритет изборног процеса;
- да намерно или из крајње непажње наносе материјалну штету органима за спровођење избора или подстичу друга лица да то чине;
- да јавно изражавају своју политичку, верску или другу личну припадност која би могла да доведе у сумњу њихову непристрасност у одлучивању;
- да у службеним просторијама носе симболе и пароле политичких странака.

2. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПРЕ ГЛАСАЊА

РИК предаје изборни материјал намењен за спровођење избора преко својих чланова и заменика чланова, које РИК посебном одлуком овлашћује да као координатори РИК обављају одређене изборне радње за општине на територији одређеног управног округа.

Изборни материјал радним телима са територије управног округа за који су овлашћени, координатори РИК предају у седиштима управних округа.

Преузимање и предаја изборног материјала радном телу обавља се најкасније 3. новембра 2026. године.

Радно тело **предаје изборни материјал** бирачким одборима са територије своје општине/града **у седишту општине/града.**

О времену, месту и распореду примопредаје изборног материјала бирачким одборима Радно тело обавештава председнике и заменике председника бирачких одбора, као и предлагаче изборних листа.

Предаја изборног материјала бирачким одборима обавља се најкасније 5. новембра 2026. године у 24.00 часа.

О примопредаји изборног материјала између Радног тела и бирачког одбора сачињава се Записник о примопредаји изборног материјала пре гласања између Радног тела и бирачког одбора (Образац НСНМ-6/26), који садржи списак свих материјала које бирачки одбор преузима од Радног тела.

НАПОМЕНА:
Примопредаји изборног материјала могу да присуствују овлашћени представници предлагача проглашених изборних листа, као и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА И РАДНО ТЕЛО ЗА СВАКИ БИРАЧКИ ОДБОР ОБЕЗБЕЂУЈУ:

- **Збирну изборну листу кандидата за чланове националног савета националне мањине (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)**
  (Збирна изборна листа је документ који садржи све изборне листе, са личним именима свих кандидата за чланове националног савета националне мањине и подацима о години њиховог рођења, занимању и пребивалишту.

Ови документи се штампају на српском језику и ћириличком писму, а могу се штампати и на језику и писму националне мањине чији се национални савет бира).

Закон налаже да Збирна изборна листа буде видно истакнута на бирачком месту за време гласања како би бирачи могли да се, приликом гласања, информишу о свим изборним листама и кандидатима за чланове националног савета одређене националне мањине.)

- **Решење о образовању бирачког одбора**
- **ИЗВОД ИЗ ПОСЕБНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА ЗА ГЛАСАЊЕ ЗА ИЗБОР ЧЛАНОВА НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ**, са евентуалним списком накнадних промена у посебном бирачком списку који се прилаже уз извод из посебног бирачког списка (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)

  (Извод из посебног бирачког списка је документ који садржи списак бирача који имају право да гласају на бирачком месту и служи и за њихово евидентирање да су гласали.)
- **ГЛАСАЧКЕ ЛИСТИЋЕ за гласање бирача ПО ИЗВОДИМА и евентуалним списковима накнадних промена у посебном бирачком списку** (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)

  Гласачки листићи се штампају на српском језику и ћириличком писму, а могу се штампати и на језику и писму националне мањине чији се национални савет бира на изборима.
- **КОНТРОЛНИ ЛИСТ за проверу исправности гласачке кутије**

  (Бирачки одбор проверава да ли је гласачка кутија исправна и празна. Резултат контроле уписује се у Контролни лист који се пре почетка гласања убацује у празну гласачку кутију.)
- **ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА (Образац НСНМ-10/26) на спровођењу гласања за избор чланова националног савета националне мањине, у по шест примерака (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)**

  (Записник о раду бирачког одбора је документ који попуњава бирачки одбор и у који се уносе све чињенице о току гласања и резултати гласања на бирачком месту.

  (Записник о раду бирачког одбора се штампа на српском језику и ћириличком писму, а може се штампати и на језику и писму националне мањине чији се национални савет бира.)
- **Образац Записника о посматрачима рада бирачког одбора (Образац НСНМ-11/26) на спровођењу гласања на непосредним изборима за чланове националних савета националних мањина, у шест примерака**

  (У Записник о посматрачима рада бирачког одбора се уносе подаци о представницима домаћих и страних посматрача који су били присутни на

бирачком месту. Ти представници имају право да у Записник сами упишу своје евентуалне примедбе, односно запажања у вези са спровођењем гласања на бирачком месту.)

- **Приручник за рад бирачких одбора**
  (Приручник за рад бирачких одбора представља публикацију која садржи приказ правила о поступању бирачких одбора приликом спровођења гласања и утврђивања резултата гласања на бирачком месту.)
- **КОНТРОЛНИ ФОРМУЛАР** за логичко-рачунско слагање резултата гласања на бирачком месту (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)
  (Контролни формулар (Образац НСНМ-9/26) је средство које треба да помогне бирачком одбору приликом утврђивања резултата гласања и провере да ли су утврђени резултати тачни.)
- **НАРОДНУ ЗАСТАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

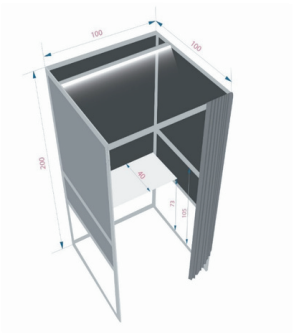
- **Обрасце потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места (Образац НСНМ-4/26)**
  (Потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места је документ који служи да бирач који гласа ван бирачког места њеним потписивањем потврди да је гласао. Потписивање ове потврде замењује потписивање бирача у изводу из посебног бирачког списка.)
- **Образац евиденције о присуству чланова и заменика чланова бирачког одбора на бирачком месту,** *у два примерка*
  (Евиденција о присуству на бирачком месту служи да се утврди ко је од чланова и заменика чланова бирачког одбора заиста био на бирачком месту и учествовао у раду бирачког одбора. Накнада за рад у бирачком одбору се исплаћује искључиво оним лицима која су уписана у наведене евиденције. Битно је имати у виду да потписивање евиденције о присуству НЕ ЗАМЕЊУЈЕ потписивање Записника о раду бирачког одбора.)

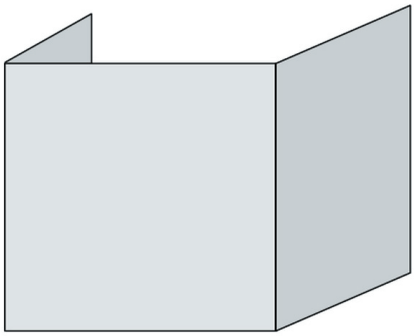
- **Списак представника предлагача изборних листа за надгледање рада бирачких одбора**
  (Овај списак служи да бирачки одбор може да провери да ли је надгледач, као представник предлагача проглашене изборне листе, који је дошао на бирачко место заиста пријављен да буде присутан на конкретном бирачком месту.)
- **Списак представника домаћих и страних посматрача акредитованих за праћење рада бирачких одбора**
  ((Овај списак служи да бирачки одбор може да провери да ли је представник посматрача који је дошао на бирачко место и поседује акредитацију коју је издао РИК заиста овлашћен да буде присутан на конкретном бирачком месту.)
- **Информативне постере за бираче**
  (Информативни постери за бираче се истичу испред просторије у којој се налази бирачко место и служе да едукују бираче о начину спровођења гласања)
- **Идентификационе картице за чланове бирачких одбора (са штипаљкама)**
  (Идентификационе картице служе за утврђивање да ли су лица која су присутна на бирачком месту овлашћена за спровођење гласања на бирачком месту.)

- **Две ознаке бирачког места и ознака за гласачку кутију**
- **гласачку кутију**

- **Картонске параване и параване у облику гласачке кабине за обезбеђивање тајности гласања**

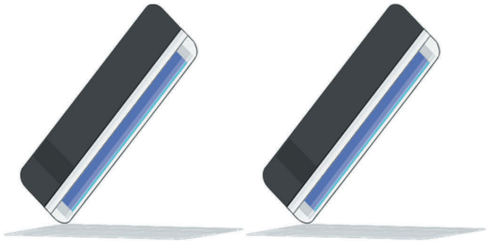

- **два спреја за обележавање прста бирача**

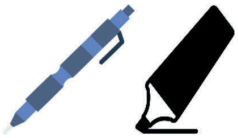
- **две УВ-лампе**

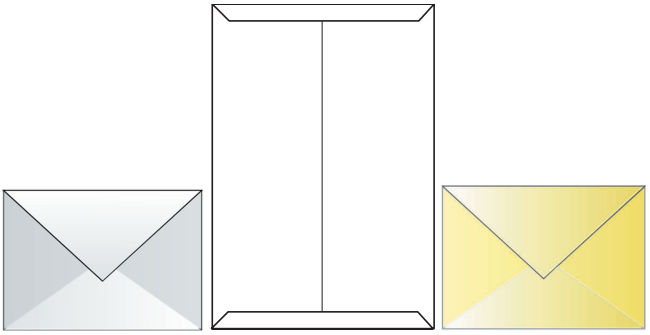
- **батерије за УВ-лампе**

  НАПОМЕНА: Резерве спрејева за обележавање прста бирача, УВ-лампи и батерија за УВ-лампе налазе се код Радног тела и по потреби се могу добити у току гласања.

- **прибор за писање (оловке и маркер)**

- **две налепнице за печаћење гласачке кутије и јемственик**
- **налепнице за печаћење коверата са гласачким листићима и потврдама о изборном праву за гласање ван бирачког места после гласања**
- **коверте за одлагање гласачких листића, Контролног листа за проверу исправности гласачке кутије и потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места**

- **остали канцеларијски материјал (маказе, селотејп, лењир и папир за писање)**

- **врећу за одлагање изборног материјала, налепницу за обележавање вреће и жуту сигурносну затворницу за печаћење вреће приликом примопредаје изборног материјала пре гласања**

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Чланови бирачког одбора који преузимају изборни материјал, а најчешће је то председник бирачког одбора, треба да обрате пажњу на то да преузму сав материјал који је наведен у записнику о примопредаји, од којих су свакако **најважнији гласачки листићи (посебно за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту), изводи из посебног бирачког списка (посебно за сваке изборе), Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије и записници о раду бирачког одбора (посебно за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту).**

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Приликом примопредаје, бирачки одбор би требало да добије тачно онолико гласачких листића колико бирача може да гласа (за све националне савете за које се спроводи гласање на том бирачком месту).

ПЕЧАЋЕЊЕ ВРЕЋЕ СА ИЗБОРНИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Пошто Радно тело бирачком одбору преда сав предвиђени материјал, бирачки одбор, у присуству представника Радног тела, примљени изборни материјал, изузев маказа, ставља у врећу за одлагање изборног материјала, на коју је залепљена налепница са називом општине/града и бројем бирачког места.

Врећа се, потом, у присуству чланова бирачког одбора, печати жутом сигурносном затворницом, чији се серијски број уписује у Записник о примопредаји изборног материјала пре гласања између Радног тела и бирачког одбора.

НАПОМЕНА:
Пре стављања изборног материјала у врећу, потребно је да се спрејови за обележавање прста бирача, УВ-лампе и ситан канцеларијски материјал (осим маказа) ставе у посебну кесу или мању врећу, која треба да буде затворена/везана, како се њен садржај не би расуо по врећи.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Радно тело, приликом примопредаје изборног материјала пре гласања, мора:

– да води рачуна о томе да се изборни материјал спакује у врећу и да врећа са изборним материјалом буде обележена одговарајућом налепницом на којој је уписан назив општине/града и број бирачког места;
– да нагласи представницима бирачког одбора да се запечаћена врећа са изборним материјалом не сме отварати пре него што се бирачки одбор на дан гласања окупи на бирачком месту и да представници бирачког одбора морају на бирачко место, уз врећу са изборним материјалом, понети и свој примерак Записника о примопредаји материјала пре гласања између Радног тела и бирачког одбора.

НАПОМЕНА:

Приликом примопредаје изборног материјала, Радно тело треба да бирачком одбору дâ број телефона за контактирање особе која ће бити обавезна да на дан гласања отвори објекат у којем се налази бирачко место.

3. ПРИПРЕМА ЗА ПОЧЕТАК ГЛАСАЊА

На дан гласања, 8. новембра 2026. године, БИРАЧКИ ОДБОР СЕ САСТАЈЕ НАЈКАСНИЈЕ У 6.00 ЧАСОВА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ, како би извршио све припреме за почетак гласања.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Члан бирачког одбора и његов заменик треба да буду присутни на бирачком месту, почев од окупљања бирачког одбора на дан гласања, до утврђивања резултата гласања на бирачком месту и попуњавања записника о раду бирачког одбора.

НАПОМЕНА:
Припремама за почетак гласања могу да присуствују и представници надгледача, као и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

Припрема за почетак гласања подразумева три фазе:

1. утврђивање потпуности и исправности изборног материјала
2. уређивање бирачког места и просторије за гласање
3. договор о подели задужења

3.1. УТВРЂИВАЊЕ ПОТПУНОСТИ И ИСПРАВНОСТИ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Председник бирачког одбора **маказама** сече сигурносну затворницу са вреће, **коју мора да сачува и обавезно преда Радном телу после гласања.**

Потом се стање изборног материјала у врећи упоређује са подацима из Записника о примопредаји изборног материјала пре гласања и тако се утврђује да ли је примљени материјал потпун и исправан. У случају да нешто од изборног материјала из Записника о примопредаји недостаје, о томе се одмах обавештава Радно тело и та околност се уноси у **тачку 5.1.** Записника о раду бирачког одбора.

НАПОМЕНА:
Ако се на бирачком месту гласа за избор више националних савета националних мањина, бирачки одбор треба да води рачуна о томе да, у случају да недостаје нешто од изборног материјала који се односи само на одређену

националну мањину (нпр. недостаје неколико гласачаких листића у односу на број наведен у Записнику о примопредаји изборног материјала пре гласања), тај недостатак упише у Записник о раду бирачког одбора који се односи на ту националну мањину.
Ако недостаје нешто од изборног материјала који се односи на све националне савете (нпр. недостаје Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије, који се бирачком одбору доставља само у једном примерку), тај недостатак се констатује у свим записницима о раду бирачког одбора на том бирачком месту.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
У случају да на одређеном бирачком месту гласа више од 100 бирача једне националне мањине, гласачки листићи се бирачком одбору предају спаковани у коверте са по 100 гласачких листића и, по правилу, са једном ковертом у којој је мање од 100 гласачких листића. На пример, ако на бирачком месту гласа 558 бирача бошњачке националне мањине, бирачком одбору ће се доставити пет коверата са по 100 гласачких листића и један (шести коверат) у којем ће бити 58 листића. Приликом припреме за почетак гласања, бирачки одбор треба да отвори само коверат са 58 листића, док се следећи коверат (коверат са 100 гласачких листића) отвара тек пошто гласа 58 бирача.
У складу са наведеним, провера да ли је бирачком одбору достављен довољан број гласачких листића на примеру бирачког места са 558 бирача, врши се тако што бирачки одбор треба да утврди (без отварања коверата) да ли је у врећи пет коверата на којима треба да буде написано да је у њима по 100 гласачких листића и да провери да ли у коверти са мање од 100 гласачких листића има 58 гласачких листића.

Да би гласање могло да почне, **НУЖНО** је да на бирачком месту буде следећи изборни материјал:

- Збирна изборна листа
- извод из посебног бирачког списка (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)
- гласачки листићи (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту) **(није неопходан тачан број!)**
- Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије
- гласачка кутија
- један спреј за обележавање прста бирача
- једна УВ-лампа
- картонски паравани и паравани у облику гласачке кабине у броју који омогућава несметано гласање и обезбеђује тајност гласања
- јемственик и налепнице за печаћење гласачке кутије

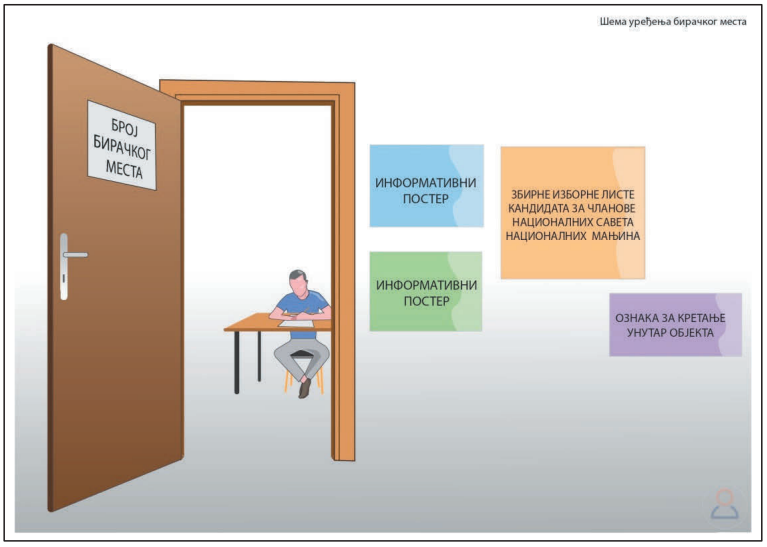
Само ако недостаје нешто од овог материјала, гласање не може почне.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Ако бирачком одбору за гласање на изборима за одређени национални савет није уручен број гласачких листића који је једнак броју бирача који гласају за тај национални савет на бирачком месту, то није разлог да бирачки одбор не отвори бирачко место и не започне гласање. Бирачки одбор, дакле, у том случају треба да настави са припремним радњама и омогући почетак гласања на бирачком месту.

3.2. УРЕЂИВАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА И ПРОСТОРИЈЕ ЗА ГЛАСАЊЕ

Пошто утврди да располаже изборним материјалом неопходним за почетак гласања, чланови бирачког одбора приступају уређивању бирачког места:

- прво се на улазу у објекат у којем се налази бирачко место истичу број и назив бирачког места (ознака бирачког места)
- ако у објекту постоји више бирачких места или ако је објекат са једним бирачким местом велики, општинска/градска управа треба да се постара о постављању одговарајућих путоказа
- на улазу у просторију у којој је бирачко место истиче се број и назив бирачког места
- у просторији у којој је бирачко место истиче се Народна застава Републике Србије
- Збирне изборне листе се обавезно истичу испред просторије у којој је бирачко место
- информативни постери за бираче се обавезно истичу испред просторије у којој је бирачко место

Потом се просторија уређује тако да од улаза до гласачке кутије, места за обављање изборних радњи буду обавезно постављена следећим редоследом:

- место на којем се врши провера УВ-лампом
- место на којем се утврђује идентитет бирача
- место на којем се налази **изводи из посебних бирачких спискова за гласање за избор чланова националних савета националних мањина,** са евентуалним списковима накнадних промена у посебном бирачком списку
- место на којем се прст бирача обележава спрејом
- место на којем се чувају и бирачима уручују гласачки листићи
- место на којем члан бирачког одбора поучава бираче о начину гласања;
- место на којем се постављају картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање за обезбеђивање тајности гласања
- гласачка кутија

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

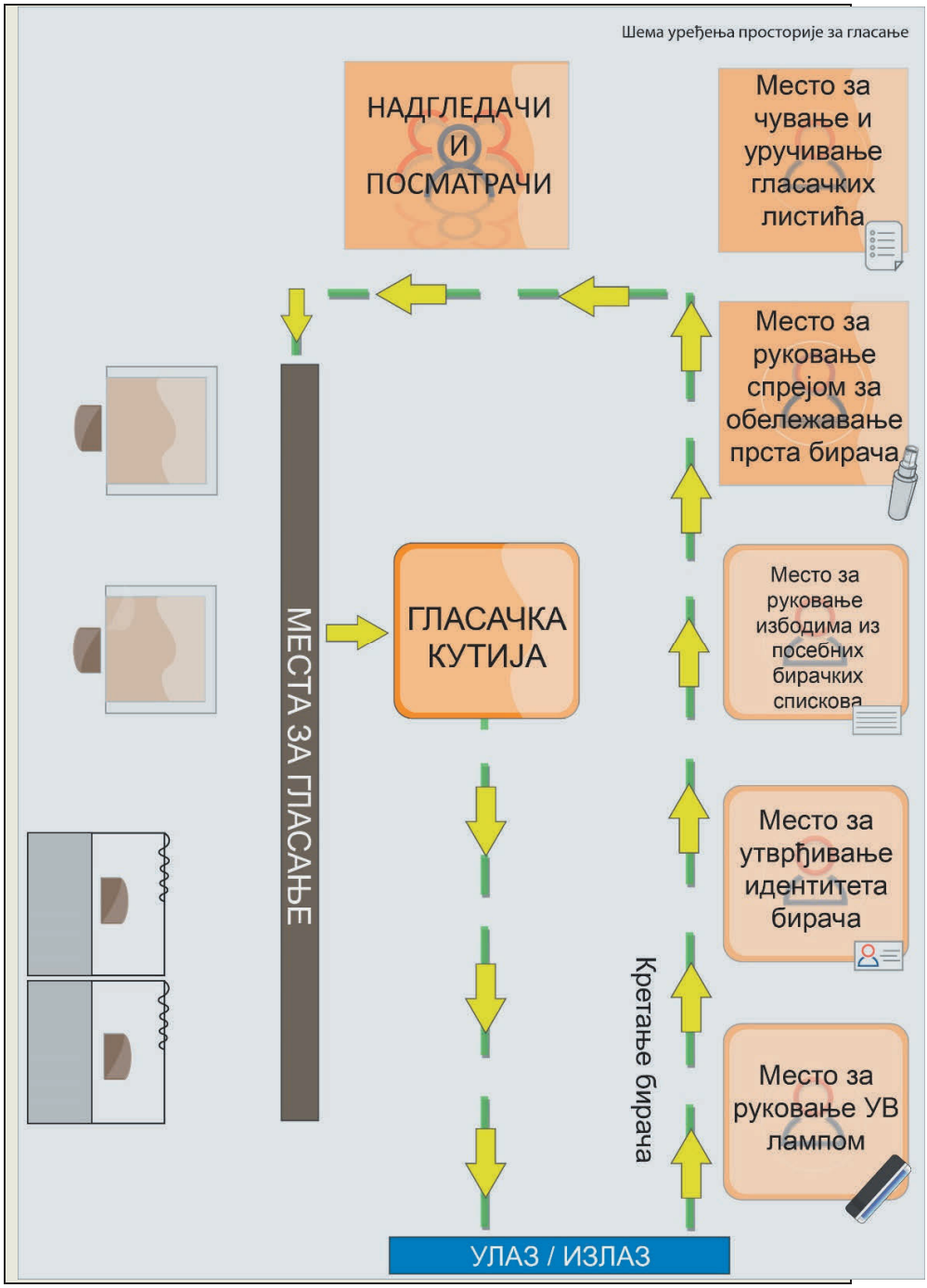
Картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање морају да буду постављени тако да обезбеде тајност гласања, односно тако да нико од чланова бирачког одбора, представника надгледача и посматрача, новинара или других бирача не може да види како бирач попуњава гласачки листић. Бирач сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику кабине за гласање, а бирачки одбор је дужан да му омогући тај избор. О обезбеђивању тајности гласања чланови бирачког одбора старају се током целог дана.

Картонски паравани постављају се тако да њихов отвор буде окренут према зиду, уз размак од најмање једног метра између картонских паравана. Паравани у облику кабине за гласање постављају се тако да њихов положај и отвор онемогућавају другим лицима да виде како бирач попуњава гласачки листић. Картонски паравани и паравани у облику кабине за гласање морају бити на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора, представника надгледача и посматрача и других бирача.

НАПОМЕНА:

На бирачком месту налази се једна гласачка кутија, која се користи за гласање за све националне савете за које се спроводи гласање на бирачком месту.

На гласачку кутију се обавезно лепи папир који служи као ознака гласачке кутије и који има напомену да је гласачка кутија намењена гласању на изборима за чланове националних савета националних мањина.

Шема бирачког места за изборе који ће се одржати 8. новембра 2026. године

Осим уређивања просторије у којој се спроводи гласа, бирачки одбор мора да провери да ли су на бирачком месту, или на 50 метара од бирачког места истакнути симболи политичких странака и предлагача проглашених изборних листа, као и други изборни пропагандни материјал (политичких странака, удружења која учествују на изборима, група бирача). Ако утврди да је такав материјал истакнут, бирачки одбор треба да га уклони, а ако то није у могућности, о потреби да се уклони обавештава Радно тело, које ће обавестити надлежну комуналну службу.

НАПОМЕНА:
О томе да на бирачком месту, или на 50 метара од бирачког места није истакнут изборни пропагандни материјал бирачки одбор мора да се стара све време док траје гласање на бирачком месту.

3.3. ДОГОВОР О ПОДЕЛИ ЗАДУЖЕЊА

По завршетку уређивања бирачког места, чланови бирачког одбора договарају се о подели задужења током спровођења гласања. Најважније је да се утврди који ће чланови, односно заменици чланова, бити задужени за спровођење следећих радњи:

- руковање УВ-лампом
- утврђивање идентитета бирача
- руковање изводима из посебних бирачких спискова
- руковање спрејом за обележавање прста бирача
- чување и уручивање гласачких листића
- поучавање бирача о начину гласања
- вођење рачуна о томе да бирачи гласачки листић убацују у гласачку кутију

Осим наведеног, бирачки одбор треба да одреди и:

- **три члана или заменика члана бирачког одбора** који ће, као **повереници бирачког одбора, спровести гласање ван бирачког места**
- члана или заменика члана бирачког одбора који ће бити **задужен за попуњавање контролних формулара и вршење логичко-рачунске контроле резултата гласања унетих у контролне формуларе** (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту)

Претходна два задужења не морају нужно да буду утврђена приликом припреме за почетак гласања, већ се могу утврдити и касније, током гласања.

! ПОСЕБНО ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Подела задужења не значи да за свако посебно задужење може да буде одређен само један члан бирачког одбора, напротив. Пожељно је да се чланови бирачког одбора смењују у обављању послова везаних за спровођење гласања.

3.4. ПОПУЊАВАЊЕ ЗАПИСНИКА О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА ПРЕ ОТВАРАЊА БИРАЧКОГ МЕСТА

Пошто обави све претходно наведене радње, а пре него што отвори бирачко место, бирачки одбор треба да у свим записницима о раду бирачког одбора за које се спроводи гласање на бирачком месту попуни првих шест тачака, и то:

– да у тачки 1. упише број бирачког места;

– да у тачки 2. упише назив општине / града;

– да у тачки 3. упише датум одржавања гласања;

– да у тачки 4. упише број бирача који су уписани у извод из посебног бирачког списка;

– да у тачки 5. констатује да ли је изборни материјал потпун и исправан, да ли је бирачко место уређено на начин којим се обезбеђује тајност гласања и да ли гласање може да почне (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“).

Уколико је у тачки 5. заокружена реч „НЕ“, потребно је у рубрици тачке 5.1. Записника навести и шта недостаје од примљеног изборног материјала.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Утврђивање броја бирача **уписаних у извод из посебног бирачког списка подразумева да се, уз утврђивање броја бирача из самог извода**, обрати пажња на то да ли је уз тај извод достављен и на **списак накнадних промена у посебном бирачком списку**. Ако јесте достављен, пажњу треба обратити и на то да у том списку накнадних промена могу бити наведени не само бирачи који су накнадно уписани у бирачки списак за то бирачко место, већ и бирачи који су избрисани са тог бирачког места, као и бирачи који нису ни накнадно уписани ни брисани, већ им је само промењен неки податак наведен у изводу из посебног бирачког списка, нпр. презиме. Зато, **бирачки одбор мора да пази да код утврђивања броја укупно уписаних бирача у тај број убројии оне који су накнадно уписани и одузме оне који су евентуално избрисани!**

Нпр. у изводу из посебног бирачког списка за мађарску националну мањину је уписано 578 бирача. У списак накнадних промена за ову националну мањину уписано је 5 бирача који су додати на то бирачко место, 3 бирача који су брисани са тог бирачког места и 7 бирача којима је промењено презиме или неки други лични податак, што значи да нису ни додати ни брисани. То значи да је на овом бирачком месту уписано укупно 580 бирача (578+5-3).

НАПОМЕНА:

Број укупно уписаних бирача који може да гласа за одређену националну мањину на бирачком месту бирачки одбор може да провери и у обавештењу које се доставља уз списак накнадних промена, уколико је такав списак достављен за бирачко место. Наиме, РИК ће за бирачка места на којима има накнадних промена у бирачком списку доставити обавештење са коначним бројем бирача који може да гласа за одређену националну мањину на бирачком месту. Бирачки одбор, уколико добије ово обавештење, треба само да препише коначан број бирача који се налази у обавештењу у одговарајући контролни формулар, односно Записник о раду.

4. ОТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА

Након што обави све припреме за спровођење гласања **и пошто су сви чланови и заменици чланова бирачког одбора на видно место окачили своје идентификационе картице**, бирачки одбор утврђује да гласање може да почне.

НАПОМЕНА:
Чланови бирачког одбора морају да своје идентификационе картице носе на видном месту све време док су на бирачком месту.

НАПОМЕНА:
Председник или заменик председника бирачког одбора су дужни да, **током целог дана**, воде рачуна о томе да се чланови и заменици чланова бирачког одбора уписују у **евиденцију присутности чланова и заменика чланова бирачког одбора**, која служи као основ за исплату накнада за рад у бирачком одбору и која треба да се налази код неког од њих.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Председник или заменик председника бирачког одбора мора да напомене члановима и заменицима чланова бирачког одбора да њихово уписивање у евиденцију присутности на бирачком месту не замењује, односно не искључује обавезу потписивања Записника о раду бирачког одбора на крају рада бирачког одбора (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту), с обзиром на то да је то њихова законска обавеза.

У складу са законом, бирачка места се отварају **у 7.00 часова**, а затварају **у 20.00 часова** и у току тог времена бирачко место мора бити непрекидно отворено.

У тачки 6. Записника о раду бирачког одбора, неопходно је, **одмах по отварању бирачког места, уписати време у које је бирачко место отворено**.

У случају да бирачко место није отворено у 7.00 часова, неопходно је у тачки 6.1. Записника навести разлог каснијег времена отварања.

ПРОВЕРА ИСПРАВНОСТИ ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ – ПОПУЊАВАЊЕ КОНТРОЛНОГ ЛИСТА

Пошто се отвори бирачко место и пошто на бирачко место дође први бирач, врши се провера исправности гласачке кутије тако што се утврђује да ли је исправна и празна, након чега се попуњава Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије, које потписују сви присутни чланови и заменици чланова бирачког одбора и тај први бирач.

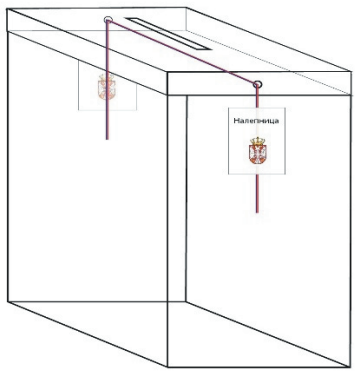
Након тога се у све записнике о раду бирачког одбора за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту уписује:

- име и презиме бирача који је први дошао на бирачко место – **тачка 7. Записника**
- број под којим је бирач који је први дошао на бирачко место уписан у извод из посебног бирачког списка, као и назив националне мањине у чији извод је тај бирач уписан – **тачка 8. Записника**

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Када први бирач дође на бирачко место, пре приступања провери исправности гласачке кутије, бирачки одбор обавезно прво УВ-лампом проверава да ли је тај бирач можда већ негде гласао, затим утврђује његов идентитет одговарајућом исправом и проверава да ли је уписан у одговарајући извод из посебног бирачког списка и проверава у Решењу о образовању бирачког одбора да ли је тај бирач евентуално именован у састав тог бирачког одбора. Наведено је од изузетног значаја, с обзиром на то да се, у складу са важећим прописима, исправност гласачке кутије не може проверити у присуству бирача за кога је након провере УВ-лампом утврђено да је већ гласао на другом бирачком месту, који нема важећу јавну исправу за утврђивање идентитета, који није уписан у извод из посебног бирачког списка и који је члан бирачког одбора на том бирачком месту.

После попуњавања и потписивања, Контролни лист се убацују у гласачку кутију.

Након убацивања Контролног листа у гласачку кутију, гласачка кутија се затвара и печати коришћењем јемственика и налепница за печаћење гласачких кутија, на начин приказан на слици испод.

СЛИКА ЗАПЕЧАЋЕНЕ ГЛАСАЧКЕ КУТИЈЕ СА ЈЕМСТВЕНИКОМ И НАЛЕПНИЦОМ

5. ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

Бирач гласа на бирачком месту на којем је уписан у извод из посебног бирачког списка.

Сваком бирачу се обавезно, најкасније пет дана пре дана одржавања избора, доставља обавештење о дану и времену одржавања избора које садржи: дан и време гласања, број и адресу бирачког места и број под којим је бирач уписан у извод из посебног бирачког списка.

Изузетно, бирач може да гласа и изван бирачког места на којем је уписан у извод из посебног бирачког списка, под условом да се ради о лицу које није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирачки одбор је дужан да особи која се креће уз помоћ пса водича и има одговарајућу исправу за кретање уз помоћ пса водича **омогући слободан приступ објекту** у којем је бирачко место и самом бирачком месту.

Под одговарајућом исправом за кретање уз помоћ пса водича сматра се:

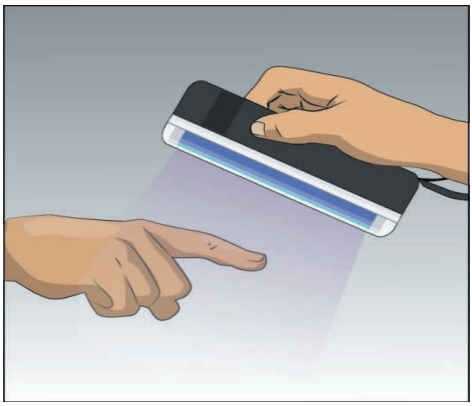
1) доказ о стеченим знањима, способностима и вештинама за кретање са псом водичем – за особу која се креће уз помоћ пса водича
2) доказ о завршеној обуци – за пса водича

Када бирач дође на бирачко место, бирачки одбор предузима следеће радње:

- проверу УВ-лампом да ли је бирач већ гласао на другом бирачком месту
- утврђивање идентитета бирача
- проверу да ли је бирач уписан у извод из посебног бирачког списка
- обележавање бирача спрејом
- уручивање гласачког листића
- поучавање бирача о начину гласања

ПРВА РАДЊА: ПРОВЕРА УВ-ЛАМПОМ ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ ВЕЋ ГЛАСАО НА ДРУГОМ БИРАЧКОМ МЕСТУ

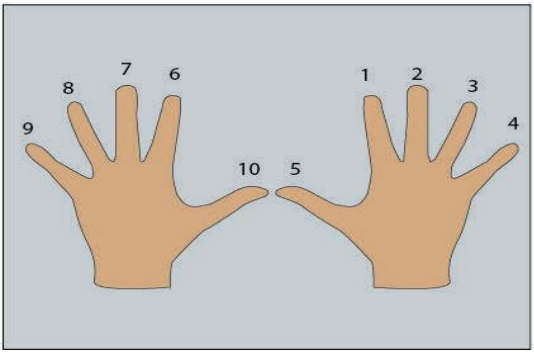

ПРОВЕРА УВ-ЛАМПОМ подразумева проверу да ли је кажипрст десне руке бирача већ обележен невидљивим УВ-мастилом.

Ако бирач нема кажипрст десне руке, проверава се да ли је обележен следећи доступан прст удесно и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема десну шаку, проверава се да ли је обележен кажипрст леве руке, односно следећи доступан прст улево и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема шаке, провера УВ-лампом се не врши.

Ако се УВ-лампом утврди постојање трагова УВ-мастила из спреја којим се обележава прст бирача, сматра се да је бирач већ гласао на другом бирачком месту, због чега му бирачки одбор **не сме дозволити да гласа, те је бирач дужан да без одлагања напусти бирачко место**.

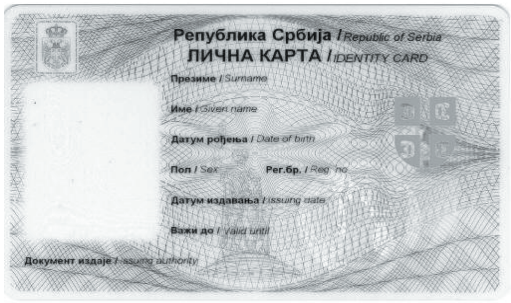
! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Изузетно, члановима бирачких одбора који су одређени да рукују спрејом за обележавање прста бирача треба дозволити да гласају на свом бирачком месту уз решење о образовању бирачког одбора!

ДРУГА РАДЊА: УТВРЂИВАЊЕ ИДЕНТИТЕТА БИРАЧА

Након што утврди да бирач није гласао, неопходно је да бирачки одбор **УТВРДИ ИДЕНТИТЕТ БИРАЧА** тако што бирач прилази следећем члану бирачког одбора, саопштава му своје име и презиме и предаје му обавештење о дану и времену одржавања избора, ако га је понео, и пружа идентификациони документ којим доказује свој идентитет.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирач није у обавези да обавештење о дану и времену одржавања избора понесе на бирачко место и бирачки одбор не сме том бирачу да ускрати право да гласа само зато што то обавештење није понео на гласање.

Свој идентитет бирач може да доказујее искључиво **важећом личном картом или важећом путном исправом (пасошем).**

Бирачки одбор треба да омогући гласање и бирачу који свој идентитет доказује личном картом или пасошем са истеклим роком важења, под условом да приложи потврду да је Министарству унутрашњих послова поднео захтев за издавање нове личне карте односно пасоша.

За доказивање идентитета не може се користити возачка дозвола, јер њен образац не садржи ЈМБГ бирача.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
У пракси се може десити и случај да на бирачко место дође бирач који поседује важећи документ у којем је наведено друго презиме у односу на презиме наведено у изводу из посебног бирачког списка. У овом случају, бирачки одбор треба том бирачу да омогући да гласа, без обзира на различито презиме, под условом да се на основу слике бирача и јединственог матичног броја грађана у документу којим доказује свој идентитет може утврдити да је у питању иста особа.

ТРЕЋА РАДЊА: ПРОВЕРА ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ УПИСАН У ИЗВОД ИЗ ПОСЕБНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА

Након што утврди идентитет бирача, бирачки одбор приступа **ПРОВЕРИ ДА ЛИ ЈЕ БИРАЧ УПИСАН У ИЗВОД ИЗ ПОСЕБНОГ БИРАЧКОГ СПИСКА**.

Провера се врши тако што члан бирачког одбора задужен за утврђивање идентитета бирача поставља питање бирачу којој националној мањини припада, након чега то саопштава члану бирачког одбора који је задужен за руковање изводима из посебних бирачких спискова, као и име и презиме и ЈМБГ бирача и редни број из извода који је наведен у обавештењу, ако га је бирач понео на гласање.

Бирач, потом, прилази члану бирачког одбора који је задужен за руковање изводима из посебних бирачких спискова, који проналази бирача у одговарајућем изводу и заокружује редни број испред презимена бирача, након чега се **бирач потписује на одговарајућем месту у том изводу**,

Ако бирачки одбор не може да пронађе бирача у изводу из посебног бирачког списка, мора да провери да ли је тај бирач можда уписан у неки други извод из посебног бирачког списка, као и то да ли је евентуално уписан у приложени списак накнадних промена у посебном бирачком списку.

Списак накнадних промена је списак бирача који су, на основу решења Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, накнадно уписани да гласају на бирачком месту, брисани са тог бирачког места или им је промењен неки лични податак.

Списак накнадних промена сачињава РИК и налази се у прилогу одговарајућег извода из посебног бирачког списка, као његов саставни део.

Ако бирач није уписан ни у извод из посебног бирачког списка, ни у списак накнадних промена у бирачком списку, бирачки одбор треба да упути бирача да провери на којем је бирачком месту уписан у посебан бирачки списак, упитом на интернет страници upit.posebanbirackispisak.gov.rs, или контактирањем телефоном Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог.

Ако члан бирачког одбора не може да пронађе бирача у изводу под презименом из документа којим доказује свој идентитет, треба да пита бирача да ли је у претходном периоду мењао презиме. Ако је бирач мењао презиме, члан бирачког одбора је дужан да га потражи у изводу и под тим другим презименом. У случају да је бирач уписан у извод под другим презименом, биће му омогућено да гласа само ако је његов ЈМБГ у документу којим доказује свој идентитет идентичан ЈМБГ наведеном у изводу.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Закон је строго забранио дописивање бирача у извод из посебног бирачког списка. Кршење ове забране је основ за **поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности.** Зато бирачки одбор, ако не нађе неко лице у изводу из посебног бирачког списка, **НИКАКО НЕ СМЕ** да га допише у извод и не сме му дозволити да гласа, без обзира на то што га евентуално познаје или што то лице тврди да гласа на том бирачком месту.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Члан бирачког одбора је дужан да води рачуна о томе да се бирач потпише у одговарајућу рубрику извода из посебног бирачког списка, с обзиром на то да се може десити ситуација да је **у извод уписано више бирача са истим именом и презименом**.

Стога, неопходно је поред провере личног имена бирача **извршити и проверу његовог ЈМБГ**, како би се са сигурношћу знало да се права особа заокружује у изводу.

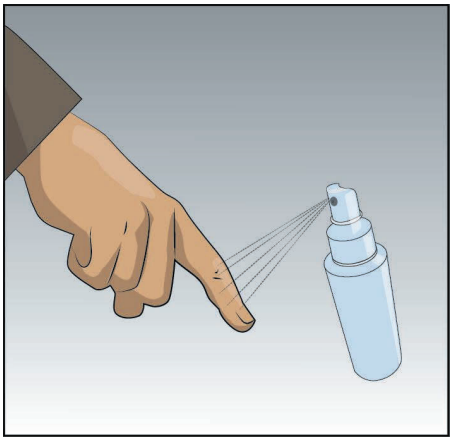
! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Бирач који је особа са инвалидитетом и који није у стању да се својеручно потпише у изводу из посебног бирачког списка, има могућност да се потпише тако што ће на одговарајуће место у изводу отиснути **печат који садржи податке о његовом личном идентитету**, односно **печат са уграviраним потписом (факсимил)**.

Бирач који није писмен, као и бирач који је особа са инвалидитетом и који не поседује печат који садржи податке о његовом личном идентитету или факсимил, ставља отисак прста, или се уместо њега својим именом и презименом потписује његов помагач, ако га је довео са собом на бирачко место ради попуњавања гласачког листића.

ЧЕТВРТА РАДЊА: ОБЕЛЕЖАВАЊЕ БИРАЧА СПРЕЈОМ

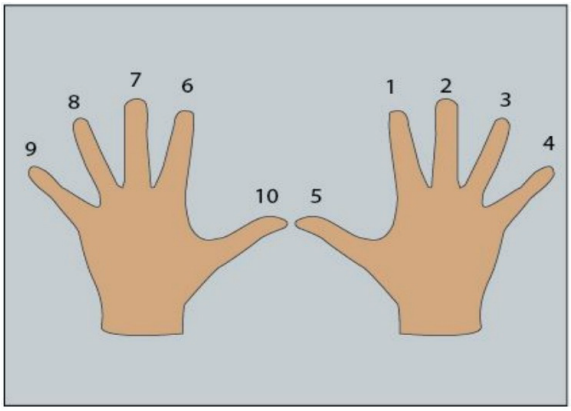
Након што се потпише у одговарајући извод из посебног бирачког списка, бирач прилази члану бирачког одбора који му **СПЕЦИЈАЛНИМ СПРЕЈОМ ОБЕЛЕЖАВА КАЖИПРСТ ДЕСНЕ РУКЕ** испод корена нокта као знак да је гласао.

Бирачу који нема кажипрст десне руке биће обележен следећи доступан прст удесно и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Бирачу који нема десну шаку биће обележен кажипрст леве руке, односно следећи доступан прст улево и коначно палац те руке, испод корена нокта.

Ако бирач нема шаке, обележавање се не обавља.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Ако бирач из било ког разлога одбије да му се прст обележи спрејом, бирачки одбор му неће уручити гласачки листић, односно неће му омогућити да гласа, а ту околност ће унети у одговарајући Записник о раду бирачког одбора као догађај од значаја за гласање - тачка 20. Записника.

ПЕТА РАДЊА: УРУЧИВАЊЕ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА

Пошто се бирачу специјалним спрејом обележи прст, следећи члан бирачког одбора му уручује гласачки листић за гласање за национални савет за који је бирач упусан у извод из посебног бирачког списка.

ШЕСТА РАДЊА: ПОУЧАВАЊЕ БИРАЧА

Након уручења одговарајућег гласачког листића, бирачки одбор је дужан да бирача поучи о начину гласања тако што ће га упутити на то:

- да је гласање тајно и да бирач сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику гласачке кабине;
- да може да гласа само за једну изборну листу, заокруживањем редног броја испред назива те изборне листе;
- да након што попуни гласачки листић, треба да га пресавије тако да се не види како је гласачки листић попуњен и да га тако пресавијеног убаци у гласачку кутију;
- да је гласање слободно и да нико нема право да га спречава или приморава да гласа, да га позива на одговорност због тога што јесте или није гласао или да од њега тражи да се изјасни зашто је и за кога је гласао.

СЕДМА РАДЊА: ГЛАСАЊЕ БИРАЧА

Пошто се обаве све претходно описане радње, бирач приступа гласању и сам бира да ли ће гласачки листић попунити иза картонског паравана или иза паравана у облику гласачке кабине. Бирачки одбор је дужан да бирачу омогући да слободно изабере једно од ова два места за тајно гласање.

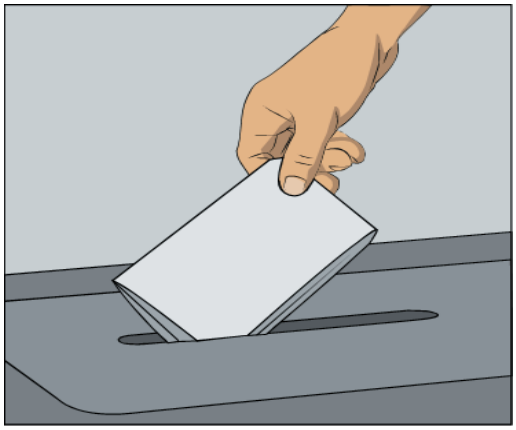
ТАЈНОСТ ГЛАСАЊА

Бирачки одбор је дужан да се стара о обезбеђивању тајности гласања.
То нарочито подразумева да бирачки одбор води рачуна о томе:

- да на бирачком месту може бити присутно онолико бирача колико има укупно обезбеђених места за тајно гласање, односно картонских паравана и паравана у облику гласачке кабине;
- да картонске параване и параване у облику гласачке кабине постави на одговарајућој удаљености од чланова бирачког одбора, представника надгледача и посматрача и других бирача, тако да нико не може да види како бирач попуњава гласачки листић; између картонских паравана оставља се размак од најмање једног метра;
- да картонске параване постави тако да њихов отвор буде окренут ка зиду, а параване у облику гласачке кабине тако да њихов положај и отвор обезбеђују потпуну тајност гласања;

- да нико не прилази картонском паравану или паравану у облику гласачке кабине док бирач попуњава гласачки листић;
- да није дозвољено да два или више бирача, па ни ако су чланови породице, заједно гласају иза једног картонског паравана или иза једног паравана у облику гласачке кабине, осим у случајевима гласања уз помоћ помагача у складу са законом.
- да присутни чланови бирачког одбора, други бирачи, представници надгледача и посматрача или било која друга лица не смеју да сугеришу бирачу за кога да гласа.

ОСМА РАДЊА: УБАЦИВАЊЕ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКУ КУТИЈУ

Пошто попуни гласачки листић, бирач га пресавија и убацује у гласачку кутију, а затим напушта бирачко место.

НАПОМЕНА:
Један члан бирачког одбора је дужан да се стара о томе да бирач гласачки листић убаци у гласачку кутију.
Обавеза бирачког одбора је да, у случају да констатује или посумња да неки бирач свој гласачки листић није убацио у гласачку кутију пре напуштања бирачког места, о томе обавести полицију и Радно тело, као и да ту околност унесе у одговарајући записник о раду бирачког одбора као догађај од значаја за гласање – тачка 20. Записника

6. ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА

Као што је већ наведено, закон дозвољава могућност да бирач гласа ван бирачког места услед тешке болести, старости или инвалидитета.

Сходно наведеном, гласање ван бирачког места није дозвољено лицима која због природе посла који обављају нису у могућности да у време док је бирачко место отворено обаве гласање на бирачком месту.

Законом је прописано да се гласање ван бирачког места може обавити само на подручју које обухвата бирачко место. То значи да би бирачки одбор не може да иде код бирача који жели да гласа нпр. у болници или у стану/кући код рођака или пријатеља који га негује ако се ти објекти налазе у другом делу града, односно на адресама на којима живе бирачи који гласају на том бирачком месту.

Бирач који није у могућности да гласа на бирачком месту услед тешке болести, старости или инвалидитета може да обавести Радно тело да жели да гласа ван бирачког места почев од 5. новембра 2026. године, а најкасније до 8. новембра 2026. године у 11.00 часова. Бирач може да обавести бирачки одбор непосредно на дан гласања, 8. новембра 2026. године, најкасније до 11.00 часова.

Радно тело води евиденицију о примљеним обавештењима бирача да желе да гласају ван бирачког места и дужно је да о примљеним обавештењима благовремено обавести бирачке одборе.

Пре одласка код бирача који су се пријавили за гласање ван бирачког места, бирачки одбор је у обавези да провери да ли су сви пријављени бирачи:

- уписани у одговарајући извод из посебног бирачког списка, односно да имају право да гласају на том бирачком месту и
- да ли се место на којем желе да гласају налази на подручју које обухвата бирачко место.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Приликом провере да ли је бирач уписан у извод из посебног бирачког списка, бирачки одбор НЕ СМЕ да заокружи број под којим је тај бирач уписан у извод НИТИ да упише напомену да је гласао ван бирачког места, јер се те радње врше тек пошто бирач гласа ван бирачког места, односно по повратку повереника бирачког одбора од бирача и пошто се на бирачком месту утврди да је бирач потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места.

Пре одласка код бирача, бирачки одбор попуњава потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, а председник бирачког одбора је потписује, у складу са Обрасцем НСНМ-4/26, приказаним на слици доле.

Образац НСНМ-4/26

П О Т В Р Д А
О ИЗБОРНОМ ПРАВУ ЗА ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА

Потврђује се да је

_____,
(име и презиме)

_____
(ЈМБГ)

са пребивалиштем у

_____
(место)

_____
(адреса пребивалишта)

уписан у извод из посебног бирачког списка

за гласање на изборима за чланове **Националног савета** _____
(назив националне мањине)

националне мањине, расписаним за 8. новембар 2026. године,

на бирачком месту број _____, у општини/граду _____
(назив општине / града)

под редним бројем _____ и да има изборно право.

У_____, _____ 2026. године
(место) (дан и месец)

БИРАЧ	ПРЕДСЕДНИК БИРАЧКОГ ОДБОРА
_____ (потпис)	_____ (потпис)
_____ (име и презиме)	_____ (име и презиме)

НАПОМЕНА: Потврду попуњава бирачки одбор и потписује председник бирачког одбора пре одласка повереника бирачког одбора код бирача који гласа ван бирачког места. Бирач обавезно потписује потврду, коју повереници бирачког одбора враћају бирачком одбору. **Ако ова потврда није потписана од стране бирача, сматраће се да бирач није гласао**.

За потребе спровођења гласања бирача ван бирачког места, председник бирачког одбора и повереници бирачког одбора припремају следећи материјал:

- збирне изборне листе кандидата за чланове националног савета за сваку националну мањину за коју бирачи треба да гласају ван бирачког места;
- УВ лампу;
- спреј за обележавање прста бирача;
- попуњене и од председника бирачког одбора потписане потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места, за све бираче који треба да гласају ван бирачког места;
- потребан број гласачких листића за све бираче који треба да гласају ван бирачког места, водећи рачуна о томе којим националним мањинама припадају бирачи који треба да гласају ван бирачког места;
- потребан број коверата у које бирачи који гласају ван бирачког места треба да ставе своје гласачке листиће пошто гласају (посебне коверте);
- потребан број коверата у које повереници бирачког одбора треба да ставе посебан коверат са гласачким листићем и потписану потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места (службене коверте);
- прибор за писање и налепнице за печаћење коверата.

Као што је поменуто, **гласање ван бирачког места спроводе повереници бирачког одбора – три члана или заменика члана бирачког одбора.**

По доласку код бирача, прво се утврђује његов идентитет, након чега се проверава УВ-лампом да ли је бирач можда већ гласао.

Идентитет бирача повереници бирачког одбора утврђују тако што им бирач предаје на увид важећу личну карту или пасош. Повереници бирачког одбора треба да упореде податке бирача из личне карте односно пасоша са његовим подацима уписаним у потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, односно да утврде да ли су име и презиме бирача и његов ЈМБГ идентични у оба документа.

Као и приликом гласања на бирачком месту, бирачу којем је истекла лична карта или пасош треба дозволити да гласа само под условом да бирач приложи и потврду да је Министарству унутрашњих послова поднео захтев за издавање нове личне карте односно пасоша.

У случају да бирач који поседује важећи документ у којем је наведено друго презиме у односу на презиме наведено у потврди о изборном праву за гласање ван бирачког места, повереници бирачког одбора треба том бирачу да омогуће да гласа, без обзира на ту околност, под условом да на основу слике бирача и ЈМБГ у документу којим доказује свој идентитет може да утврди да је у питању иста особа.

Пошто се утврди идентитет бирача и провером УВ-лампом утврди да није већ гласао, бирачу се предаје попуњена потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места, како би је бирач потписао.

Повереници бирачког одбора ОБАВЕЗНО треба да бирачу скрену пажњу

на то да мора да потпише потврду о изборном праву јер тај потпис замењује потпис бирача у изводу из посебног бирачког списка.

Ако бирач одбије да потпише потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места, бирачки одбор му не сме дозволити да гласа јер, према закону, непотписана потврда значи да бирач није гласао.

На потписивање потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места од стране бирача који су особе са инвалидитетом примењују се правила за потписивање бирача у извод из посебног бирачког списка на бирачком месту.

Када бирач потпише потврду о изборном праву и преда је назад повереницима бирачког одбора, бирачу се спрејом обележава кажипрст десне руке, односно други одговарајући ручни прст и у зависности од тога за који национални савет бирач има право да гласа, уручује му се следећи изборни материјал:

– одговарајући гласачки листић;

– одговарајућа збирна изборна листа кандидата за чланове националног савета;

– посебна коверта у који ће бирач ставити гласачки листић пошто буде гласао.

НАПОМЕНА:
Ако бирач одбије, односно не дозволи да му се спрејом обележи прст, повереници бирачког одбора му неће дозволити да гласа, а ту околност ће унети у тачку 20. одговарајућег Записника о раду бирачког одбора као догађај од значаја за гласање.

Након тога, бирачу се објашњава процедура гласања и напомиње да након што попуни гласачки листић, треба да га пресавије и тако пресавијеног стави у посебан коверат који је добио.

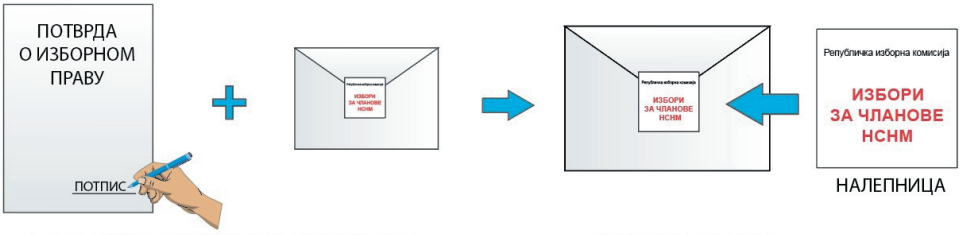

Пошто обаве горе наведене радње, повереници бирачког одбора напуштају просторију у којој бирач треба да гласа.

НАПОМЕНА:
Ако бирач није у стању да попуни гласачки листић (услед неписмености, слабовидости, инвалидитета или неког другог разлога), он може да гласа уз помоћ помагача, на исти начин на који ту помоћ користе неписмена и слабовида лица, као и лица које су особе са инвалидитетом када гласају на бирачком месту.

Пошто бирач гласа, повереници бирачког одбора се враћају у просторију где је бирач гласао и преузимају коверту у коју је бирач ставио свој гласачки листић и у присуству бирача је печате налепницом.

Затим се у службени коверат ставља потписана потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и запечаћен посебан коверат у којем је гласачки листић, након чега се службени коверат печати налепницом. Када се изврше све наведене радње гласање се сматра завршеним.

1. ПОТПИСАНА ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ И ЗАТВОРЕНА КОВЕРТА У КОЈОЈ ЈЕ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ

2. СЛУЖБЕНИ КОВЕРАТ

По повратку на бирачко место, повереници бирачког одбора одмах предају председнику бирачког одбора службене коверте, које председник бирачког одбора отвара и проверава да ли се у њима налазе потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места и да ли су потписане од стране бирача.

Тек пошто се утврди да се у службеном коверту налази потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места и да је потписана од стране бирача, заокружује се редни број под којим је тај бирач уписан у одговарајући извод из посебног бирачког списка **и на месту за потпис бирача у одговарајућем изводу из посебног бирачког списка уписује напомена да је бирач гласао ван бирачког места** („гласао ван б.м.“).

Потом, председник бирачког одбора отвара запечаћени посебан коверат и из њега вади пресавијени гласачки листић и тако пресавијен га убацује у гласачку кутију, водећи рачуна о томе да се не види за кога је бирач гласао.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
АКО ЈЕ ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ ЗА ГЛАСАЊЕ ВАН БИРАЧКОГ МЕСТА ПОТПИСАНА, бирачки одбор не сме да заборави да **у одговарајући извод из посебног бирачког списка упише напомену да је бирач гласао ван бирачког места**. У супротном, имаће проблем код утврђивања резултата гласања и броја бирача који су гласали!

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
АКО ПОТВРДА О ИЗБОРНОМ ПРАВУ НИЈЕ ПОТПИСАНА, НЕ СМЕ се уписивати напомена у одговарајућем изводу из посебног бирачког списка да је бирач гласао ван бирачког места, а службени коверат у којем је гласачки листић се НЕ ОТВАРА, већ се тако запечаћен предаје Радном телу после гласања у коверти са неупотребљеним гласачким листићима!

Бирачки одбор уноси у одговарајуће записнике о раду бирачког одбора:

- број бирача који су гласали ван бирачког места за ту националну мањину – тачка 15. Записника
- број попуњених и потписаних потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места за ту националну мањину – тачка 15. 1. Записника

Након гласања, бирачки одбор, уз остали изборни материјал, у ковертама, посебно за сваку националну мањину за коју су бирачи гласали ван бирачког места прилаже **ПОТПИСАНЕ** и **евентуално НЕПОТПИСАНЕ** потврде о изборном праву свих бирача који су гласали ван бирачког места.

7. КОМУНИКАЦИЈА И НАЧИН ПРУЖАЊЕ ПОДРШКЕ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Чланови бирачког одбора, имају одговорност и дужност да пруже подршку свим бирачима у току избора.

Неким бирачима, а посебно бирачима који су особе са инвалидитетом, можда ће током гласања затребати помоћ чланова бирачког одбора.

У оквиру овог поглавља износе се корисни савети за омогућавање приступа гласању бирачима који су особе са инвалидитетом.

На самом почетку, важно је знати да немају све особе са инвалидитетом видљив инвалидитет, јер ове особе понекад могу имати инвалидитет који није (лако) уочљив. Зато, чланови бирачких одбора морају да имају на уму то да према сваком бирачу треба да приступају са дужном пажњом и да пруже помоћ сваком бирачу који је затражи, и поред тога што на први поглед нису уочили његов/њен инвалидитет.

7.1. ПРИСТУПАЧНОСТ БИРАЧКИХ МЕСТА

Републичка изборна комисија је Одлуком о процени приступачности бирачких места у Републици Србији, 02-Број: 013-99/19 од 20. децембра 2019. године, уредила начин процене приступачности бирачких места у Републици Србији.

Циљ процене приступачности је побољшање услова под којима бирачи, остварују своје изборно право на бирачким местима, са посебним освртом на унапређење положаја особа са инвалидитетом у изборном поступку.

Процену приступачности врше општинске/градске управе, односно управе градских општина града Београда.

Приликом процене приступачности бирачких места, обавезно се, између осталог, процењује просторија у којој се бирачко место налази, врата на улазу бирачког места, кретање унутар објекта и форме информација и комуникација са бирачима.

Процену приступачности бирачких места у Републици Србији можете пронаћи на званичној веб презентације РИК на адреси: www.rik.parlament.gov.rs/tekst/3194/pristupacnost-birackih-mesta.php.

7.2. УРЕЂИВАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА РАДИ ПРИЛАГОЂАВАЊА ПОТРЕБАМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Пре него што се бирачко место отвори за гласање, потребно је бирачко место уредити тако да буде прилагођено бирачима који су особе са инвалидитетом.

Како би то учинио, бирачки одбор пажљиво прегледава просторију и проверава следеће:

1. да ли је просторија довољно осветљена како би бирачи могли видети лице члана бирачког одбора са којим разговарају и како би без потешкоћа могли да прочитају гласачке листиће;

2. уколико просторија није довољно осветљена, потребно је постарати се да то буде (нпр. упалити светло, размакнути завесе на прозорима, подигнути ролетне, итд).

3. да ли су улазна врата просторије довољно отворена тако да бирачи који користе инвалидска колица, штаке, штап или ходалицу могу лако да уђу у просторију;

НАПОМЕНА:
Уколико врата не могу бити стално отворена, неопходно је постарати се да се она отворе у тренутку када на бирачко место приступи бирач који је особа с инвалидитетом и користи инвалидска колица, штаке, штап или ходалицу.

4. да ли на зидовима или плафону просторије има ниско висећих елемената који би могли да бирачима који су слепи или слабовиди сметају приликом уласка и кретања кроз просторију у којој се налази бирачко место;

Уколико овакви елементи постоје, чланови бирачког одбора су дужни да се постарају да их уклоне или да приликом уласка и кретања кроз просторију слепих или слабоводих бирача омогуће да им ти елементи не сметају.

5. да ли су доступни папир и оловка које могу употребити ако је потребно да напишу или нацртају неко упутство за бираче;

6. да ли има довољно простора на бирачком месту за бираче који користе инвалидска колица како би могли да се несметано крећу кроз просторију;

НАПОМЕНА:
Уколико нема довољно места у просторији у којој се налази бирачко место за кретање бирача који користе инвалидска колица, потребно је да бирачки одбор премести столице и друге предмете, а непотребне предмете измести са бирачког места, како би бирач који је особа са инвалидитетом несметано обављао све радње и кретао се кроз просторију за време гласања.

7. да ли је гласачка кутија постављена довољно ниско да бирач са инвалидитетом може лако да убаци гласачки листић у њу;

НАПОМЕНА:
Уколико гласачка кутија није постављена на таквој висини да бирач са инвалидитетом може лако да убаци гласачки листић, бирачки одбор треба да се постара о томе да се том бирачу помогне да гласачки листић несметано убаци у гласачку кутију.

7.3. ТЕРМИНОЛОГИЈА КОЈА СЕ КОРИСТИ У КОМУНИКАЦИЈИ СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

- Особа са инвалидитетом
- Слепа или слабовида особа
- Глува или наглува особа
- Корисник инвалидских колица

7.4. ПРАВО БИРАЧА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ДА ГЛАСАЈУ УЗ ПОМОЋ ПОМАГАЧА

Бирач који није у могућности да на бирачком месту лично гласа, има право да поведе лице које ће уместо њега, на начин који му бирач одреди, обавити гласање (нпр. предаја идентификационог документа и обавештења о датуму и времену гласања, својеручно потписивање у извод из посебног бирачког списка или коришћење печата са угравираним потписом (факсимил) или печата који садржи податке о личном идентитету бирача, попуњавање гласачког листића онако како му бирач одреди, итд).

Уместо бирача који није у могућности да се самостално потпише, у извод из посебног бирачког списка се потписује његов помагач својим именом и презименом.

7.5. ОПШТЕ ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРУЖАЊЕ ПОМОЋИ БИРАЧИМА КОЈИ СУ ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Чланови бирачког одбор треба:

- да питају сваког бирача да ли му је потребна помоћ;
- да уважавају бирача који је особа са инвалидитетом и који је на бирачко место повео помагача;
- да се обраћају бирачима који су особе са инвалидитетом, а не њиховим помагачима;
- да буду стрпљиви када бирачима објашњавају поступак гласања.

7.5.1. ОСОБЕ СА ФИЗИЧКИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особа са физичким инвалидитетом може имати потешкоће у ходању или пењању уз степенице и може користити инвалидска колица или друга помагала (штаке, штап или ходалицу).

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ БИРАЧИМА СА ФИЗИЧКИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Уколико бирачки одбор примети да бирач са физичким инвалидитетом има потешкоће приликом уласка у просторију у којој се налази бирачко место или при отварању врата, потребно је да понуди помоћ. Такође, бирач може да затражи да се наслони на члана бирачког одбора или да од њега затражи да му помогне да уђе у просторију.

Чланови бирачког одбора треба да обрате пажњу на следеће ствари уколико на бирачко место приступи бирач који користи инвалидска колица:

- да се не наслањају на инвалидска колица и да их не дирају без дозволе бирача,
- уколико дуже од једног минута разговарају са бирачем који користи инвалидска колица, да се спусте тако да са бирачем разговарају на истом нивоу очију.

7.5.2. ОСОБЕ СА СЕНЗОРНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особе са сензорним инвалидитетом су:

- слепе и слабовиде особе;
- глуве и наглуве особе.

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ СЛЕПИМ И СЛАБОВИДИМ БИРАЧИМА

Када слепи или слабовиди бирач уђе сам или са помагачем у просторију у којој се налази бирачко место, бирачки одбор је дужан да се представи.

Уколико је потребно да се слепом или слабовидом бирачу привуче пажња, потребно је да га члан бирачког одбора поздрави и евентуално лагано додирне по рамену.

Члан бирачког одбора је дужан да понуди помоћ слепом или слабовидом бирачу и његовом помагачу, тако што ће га упутити до места на којима се обављају радње у поступку гласања (место на коме се врши провера УВ-лампом, место на коме се утврђује идентитет бирача, место на коме се утврђује да ли је бирач уписан у извод из посебног бирачког списка, место на коме се бирач, сам или уз помоћ помагача, потписује у извод из посебног бирачког списка, место иза картонског паравана, односно иза паравана у облику гласачке кабине и место на коме се налази гласачка кутија).

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ ГЛУВИМ И НАГЛУВИМ БИРАЧИМА

Уколико је потребно да члан бирачког одбора привуче пажњу глувом или наглувом бирачу, то чини тако што лагано махне руком или тако што бирача додирне по рамену.

Члан бирачког одбора увек гледа бирача директно у лице и говори му полако и разговетно.

Уколико је потребно, члан бирачког одбора може да напише или нацрта објашњење.

Члан бирачког одбора је дужан да разговара директно са бирачем, чак и ако је у присуству помагача или тумача за знаковни језик.

Уколико бирач не разуме или не чује одређену реч коју је члан бирачког одбора изговорио, потребно је да покуша да изговори неку другу реч.

7.5.3. ОСОБЕ СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Особе са интелектуалним инвалидитетом могу имати потешкоће у савладавању простора, комуникацији или разумевању сложених или нових порука. То, на пример, може да буде случај код особа са поремећајима у спектру аутизма или особа са Дауновим синдромом.

НАЧИН КОМУНИКАЦИЈЕ И ПРУЖАЊА ПОМОЋИ БИРАЧИМА СА ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ИНВАЛИДИТЕТОМ

Бирач са интелектуалним инвалидитетом може имати помагача.

Када члан бирачког одбора разговара са бирачем са интелектуалним инвалидитетом, гледа га директно и говори полако и разговетно.

Члан бирачког одбора користи једноставне и јасне изразе како би му објаснио поступак гласања.

Члан бирачког одбора треба да разговара као са било којим другим бирачем и буде спреман да напише или нацрта објашњење бирачу како би му помогао да разуме поступак гласања.

Члан бирачког одбора избегава буку и повишен тон на које особе са интелектуалним инвалидитетом могу бити посебно осетљиве.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирач који је особа са инвалидитетом може гласати ван бирачког места. Повереници бирачког одбора који спроводе гласање ван бирачког места, у комуникацији са бирачем који је особа са инвалидитетом, примењују све горе наведене препоруке и за гласање ван бирачког места.

8. ОДРЖАВАЊЕ РЕДА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

Бирачки одбори су дужни да се старају о реду на бирачком месту.

С тим у вези, треба имати у виду да на бирачком месту могу да буду присутна само она лица која имају права и дужности у вези са спровођењем избора. То су:

- чланови и заменици чланова бирачког одбора;
- чланови Радног тела;
- чланови и заменици чланова РИК;
- бирачи који гласају на том бирачком месту;
- **надгледачи**, односно овлашћени представници предлагача проглашених изборних листа за чији се национални савет спроводи гласање на том бирачком месту);
- акредитовани представници домаћих и страних посматрача;
- представници медија.

Чланови бирачког одбора, Радног тела и РИК могу све време присуствовати гласању на бирачком месту.

Бирач може да буде присутан на бирачком месту само онолико времена колико је потребно да се обави процедура гласања. Пошто обави гласање, бирач је дужан да одмах напусти бирачко место.

Већ је поменуто да у просторији у којој се обавља гласање може бити присутан само онолики број бирача колико има укупно обезбеђених места за тајно гласање, односно картонских паравана и паравана у облику кабине за гласање.

Лице којем бирачки одбор није дозволио да гласа (зато што није уписано у извод из посебног бирачког списка ни у списак накнадних промена у посебном бирачком списку или не може да докаже свој идентитет или је провера УВ-лампом показала да је већ гласао или не дозвољава да му се спрејом попрска прст) дужно је да напусти бирачко место одмах пошто му бирачки одбор саопшти да не може да гласа.

Представници посматрача су лица којима је РИК дозволила праћење избора и они могу да буду присутни на бирачком месту само ако поседују акредитацију РИК.

Представници посматрача имају право да прате сваку фазу рада бирачког одбора и сваку изборну радњу, што значи да могу да прате рад бирачког одбора већ од примопредаје изборног материјала пре гласања.

Што се тиче дана гласања, представници посматрача на бирачко место могу доћи већ приликом окупљања чланова бирачког одбора, дакле и пре отварања бирачког места, и на бирачком месту могу остати све до краја рада бирачког одбора, укључујући ту и посматрање рада бирачког одбора приликом примопредаје изборног материјала Радном телу после гласања у згради општине/града.

НАПОМЕНА:
Према закону, представник страног посматрача може доћи на бирачко место у пратњи акредитованог преводиоца, при чему тај преводилац не сме да буде присутан на бирачком месту без представника посматрача у чијој је пратњи. Што се тиче представника домаћих посматрача, једно удружење може да пријави више представника, али на бирачком месту може да буде присутан само један од њих, што значи да могу да се смењују током гласања. Представници посматрача су дужни да легитимације које им је издао РИК носе све време на бирачком месту на видном месту

Овлашћени представници предлагача проглашених изборних листа (надгледачи) су лица која су проглашене изборне листе пријавиле да као њихови представници надгледају рад органа и тела за спровођење избора.

С тим у вези, неопходно је истаћи то да у поступку надгледања рада бирачког одбора надгледачи имају иста права и обавезе као и представници посматрача.

НАПОМЕНА:
Што се тиче надгледача, један овлашћени предлагач изборне листе може да пријави више својих представника, с тим да на једном бирачком месту не могу истовремено присуствовати два представника истог предлагача.

Присуство представника посматрача се констатује и у свим записницима о раду бирачког одбора – тачка 16. Записника.

У случају да је на бирачком месту био пристуан представник посматрача, потребно је да бирачки одбор у тачки 16.1. свих записника о раду бирачког

одбора наведе и то да ли је попуњен и Записник о посматрачима.

Дакле, поред навођења у записницима о раду бирачког одбора, присуство представника посматрача на бирачком месту се констатује и у Записнику о посматрачима рада бирачког одбора, који поред података о представницима посматрача који су пратили рад бирачког одбора, садржи и њихове евентуалне примедбе, **које посматрачи сами уписују у Записник о посматрачима рада бирачког одбора, након чега се потписују у Записник.**

Што се тиче представника предлагача изборних листа, односно надгледача, њихово присуство се констатује у **тачки 17.** одговарајућег записника о раду бирачког одбора. Треба водити рачуна о томе да се у одговарајући записник о раду бирачког одбора не наводе сви присутни надгледачи на бирачком месту (за сваки национални савет за који се спроводи гласање на бирачком месту), већ искључиво они надгледачи за чији национални савет се записник о раду и попуњава.

То, дакле, значи да, ако се на неком бирачком месту гласа за избор два национална савета, нпр. мађарске и русинске националне мањине, и ако на том бирачком месту током гласања буду присутни само надгледачи који су представници предлагача изборне листе кандидата за национални савет мађарске националне мањине, бирачки одбор треба:

– да у Записнику о раду бирачког одбора на спровођењу гласања за национални савет мађарске националне мањине у тачки 17. заокружи ДА и у тачки 17.1. наведе имена и презимена надгледача и назив изборне листе коју су представљали;
– да у Записнику о раду бирачког одбора на спровођењу гласања за национални савет русинске националне мањине у тачки 17. заокружи НЕ и тачку 17.1. остави празну.

Бирачки одбор има овлашћење да удаљи представнике надгледача и посматрача са бирачког места ако:

- се не придржавају правила о одржавању реда на бирачком месту;
- ако на бирачком месту користе мобилни телефон или друга средства за везу и комуникацију, као и фото-апарат и камеру;
- ометају рад бирачког одбора.

У случају да бирачки одбор удаљи представника надгледача или посматрача са бирачког места, непходно је да о томе одмах обавести РИК преко Радног тела.

Представници медија могу доћи на бирачко место да би припремили извештај о току гласања, уз претходну најаву Радном телу или координатору РИК, и мимо тога се не смеју задржавати на бирачком месту.

Као нарушавање реда на бирачком месту квалификују се све оне радње којима се повређује тајност гласања (на пример, да неко стоји у близини картонског паравана или паравана у облику кабине за гласање и посматра како бирачи попуњавају гласачке листиће) или се утиче на одлуку бирача о томе како ће гласати (на пример, вршење пропаганде на бирачком месту или

истицање симбола политичких странака и другог пропагандног материјала на бирачком месту или на 50 метара од бирачког места).

Осим тога, ред на бирачком месту сматра се нарушеним нарочито онда када се на бирачком месту или непосредно испред бирачког места:

- задржавају лица која немају права и дужности у вези са спровођењем избора;
- неовлашћено снимају и фотографишу дешавања на бирачком месту;
- употребом мобилног телефона и других средстава за везу и комуникацију неовлашћено дају обавештења о дешавањима на бирачком месту, а нарочито о томе која лица су изашла, односно нису изашла на гласање;
- ван службене евиденције у изводу из посебног бирачког списка праве спискови бирача који су изашли или нису изашли на гласање;

Бирачким местом, у сврху одржавања реда, сматра се просторија у којој се обавља гласање, а ако се у једном објекту налази више просторија за гласање, бирачким местом сматра се цео тај објекат.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
На бирачком месту је дозвољено уписивање цртица на посебном листу папира, као евиденција о излазности бирача.
У случају да се води евиденција о излазности на одређеном бирачком месту, подаци о броју бирача који су изашли на гласање морају бити доступни свим члановима бирачког одбора.

Ако на бирачком месту дође до нарушавања реда, на бирачком одбору је обавеза да тај ред успостави, са правом да гласање прекине док се ред не успостави.

У случају да дође до прекида гласања, бирачки одбор је у обавези да у све записнике о раду бирачког одбора наведе разлоге за прекид и колико је прекид трајао – **тачке 10.1. и 10.2. Записника**, као и да о томе обавести РИК преко Радног тела

Ако је прекид гласања трајао **дуже од једног часа**, **гласање се продужава** за онолико времена колико је прекид трајао. На пример, ако је гласање прекинуто у 13.30 часова, а настављено у 14.55, бирачко место треба да буде отворено до 21.25 часова.

Ово правило такође важи и у случају да је отварање бирачког места одложено **дуже од једног часа**, те се гласање продужава за онолико времена колико је отварање бирачког места било одложено.

Ако је прекид трајао **краће од сат времена, гласање се не продужава**.

Припадници полиције и комуналне милиције на дужности могу ући на бирачко место само на позив председника бирачког одбора, ако су на бирачком месту нарушени ред и мир.

Изузетно, полицајац и комунални милиционар у униформи могу да уђу на бирачко место на којем су уписани у извод из посебног бирачког списка да би гласали, под условом да не носе оружје и друга средства принуде.

9. ЗАТВАРАЊЕ БИРАЧКОГ МЕСТА

Бирачко место се, како закон прописује, затвара у **20.00 часова**, с тим што се бирачима који су се у том тренутку затекли на бирачком месту или непосредно испред бирачког места мора омогућити да гласају.

Као што је већ наведено, могуће је да се бирачко место затвори и након 20.00 часова, у случају да је отварање бирачког места каснило, или је гласање било прекинуто дуже од једног часа, гласање се продужава за онолико времена за које је каснило отварање бирачког места, односно колико је трајао прекид гласања.

Бирачки одбор треба да одреди члана или заменика члана бирачког одбора који ће у време затварања бирачког места да утврди број бирача који су се затекли на бирачком месту и да утврди редослед по којем они гласају, да стане иза последњег затеченог бирача како би означио крај реда и да сачека да сви бирачи који су у реду гласају.

Када и последњи бирач који се у 20.00 часова, односно у време затварања бирачког места, затекао на бирачком месту обави гласање и напусти бирачко место, бирачки одбор закључава просторију у којој је обављено гласање и приступа утврђивању резултата гласања.

10. УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Утврђивању резултата гласања присуствују сви чланови бирачког одбора или њихови заменици.

Утврђивање резултата гласања има три фазе:

- попуњавање контролног формулара за проверу логичко-рачунске исправности резултата гласања
- логичко-рачунска контрола исправности утврђених резултата гласања
- уписивање резултата гласања у Записник о раду бирачког одбора

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Ако се на бирачком месту гласало за избор више националних савета, ПРВО се утврђују резултати гласања **за избор националног савета са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту**, закључно са националном мањином са најмањим бројем уписаних бирача на бирачком месту.

10.1. ПОСТУПАК ПОПУЊАВАЊА КОНТРОЛНОГ ФОРМУЛАРА ЗА ПРОВЕРУ ЛОГИЧКО-РАЧУНСКЕ ИСПРАВНОСТИ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Контролни формулар за проверу логичко-рачунске исправности резултата гласања је помоћно средство, по први пут уведено на изборима за председника Републике 2017. године. Разлог увођења овог **помоћног обрасца** је да помогне бирачким одборима у провери утврђених резултата гласања и смањи број логичко-рачунских грешака у записницима о раду бирачких одбора.

За изборе који ће се одржати 8. новембра 2026. године бирачки одбор ће од Радног тела добити онолико примерака Контролног формулара за колико националних савета се спроводи гласање на том бирачком месту.

БИТНА НАПОМЕНА:
Бирачки одбор прво попуњава контролни формулар за проверу логичко-рачунске исправности резултата гласања за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Контролни формулар **НИЈЕ ЗАМЕНА ЗА ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА** и није званичан документ, већ само помоћ за бирачки одбор да би, пре него што резултате упише у одговарајући записник о раду бирачког одбора, проверио исправност резултата које је утврдио!

Као што је то већ поменуто код поделе рада у бирачком одбору, бирачки одбор треба да одреди члана или заменика члана бирачког одбора који ће бити задужен за попуњавање контролних формулара и вршење логичко-рачунске контроле резултата гласања унетих у контролне формуларе.

Резултати које бирачки одбор треба да утврди и унесе у Записник о раду бирачког одбора прописани су чланом 95. Закона о националним саветима националних мањина.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирачки одбор не отвара одмах гласачку кутију, већ прво предузима одређене радње које претходе том отварању!

ПРВО, бирачки одбор треба да **број бирача који су уписани у извод из посебног бирачког списка** за националну мањину за коју се врши попуњавање Контролног формулара**,** који је пре отварања бирачког места бирачки одбор утврдио и уписао у тачку 4. Записника о раду бирачког одбора, упише у рубрику тачке 4. Контролног формулара.

ДРУГО, бирачки одбор треба да утврди **број бирача који су гласали.** Тај број се утврђује:

– пребројавањем потписа бирача у изводу из посебног бирачког списка и у списку накнадних промена у бирачком списку (ако је достављен бирачком одбору уз извод) за националну мањину за коју се врши попуњавање Контролног формулара;

– пребројавањем напомена о бирачима који су гласали ван бирачког места које је бирачки одбор уписао у извод из посебног бирачког списка и у списак накнадних промена у бирачком списку (ако је достављен бирачком одбору уз извод) за националну мањину за коју се врши попуњавање Контролног формулара.

Тај број се уписује у рубрику **тачке 13.1.** Контролног формулара.

ТРЕЋЕ, бирачки одбор у рубрику **тачке 13.2.** Контролног формулара уписује БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА.

ЧЕТВРТО, бирачки одбор пребројава неупотребљене гласачке листиће и тај број уписује у рубрику тачке 13.3. Контролног формулара.

НАПОМЕНА: Ако је бирачки одбор залепио један гласачки листић на гласачку кутију, тај гласачки листић након гласања враћа се међу неупотребљене гласачке листиће.

НАПОМЕНА: Ако бирач који је гласао ван бирачког места није потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места или та потврда недостаје, гласачки листић тог бирача, који је у запечаћеној коверти, урачунава се у неупотребљене гласачке листиће.

ПЕТО, бирачки одбор треба да утврди да ли је гласачка кутија све време гласања била запечаћена и исправна **и ТЕК ТАДА ОТВАРА ГЛАСАЧКУ КУТИЈУ**

и проверава да ли се у њој налази попуњен и потписан Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије. Затим, бирачки одбор треба да у Записник о раду бирачког одбора у **тачки 12.** заокружи одговарајућу опцију, односно потврди да ли је Контролни лист пронађен или није и, ако је пронађен, у **тачки 12.1.** заокружи одговарајућу опцију, односно потврди да ли је Контролни лист потписан од стране првог бирача који је дошао на бирачко место и од стране најмање једног члана бирачког одбора.

НАПОМЕНА:
Ако у гласачкој кутији нема Контролног листа, односно ако Контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и најмање један члан бирачког одбора, РИК по службеној дужности доноси решење којим поништава гласање на том бирачком месту.

ШЕСТО, биачки одбор разврста све гласачке листиће који се налазе у гласачкој кутији према националним мањинама, након чега наставља поступак попуњавања Контролног формулара за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту.

СЕДМО пребројавају се сви гласачки листићи у гласачкој кутији за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту и тај број се уписује у рубрику **тачке 13.4.** одговарајућег контролног формулара.

ОСМО, сви гласачки листићи који се налазе у гласачкој кутији за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту разврставају се на **важеће и неважеће**.

ДЕВЕТО, пребројавају се неважећи гласачки листићи који се налазе у гласачкој кутији за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту и тај број се уписује у рубрику **тачке 13.5.** одговарајућег контролног формулара.

ДЕСЕТО, пребројавају се важећи гласачки листићи који се налазе у гласачкој кутији за националну мањину са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту и тај број се уписује у рубрику тачке **13.6.** одговарајућег контролног формулара након чега се важећи гласачки листићи разврставају према изборним листама.

ЈЕДАНАЕСТО, пребројавају се гласачки листићи са гласовима датим свакој од изборних листа и ти бројеви се уписују у одговарајуће рубрике у оквиру **тачке 13.7.** одговарајућег контролног формулара.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирачки одбор мора да пази да Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије случајно не уброји у гласачке листиће. **КОНТРОЛНИ ЛИСТ НИЈЕ ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ!**

РАЗЛИКОВАЊЕ ВАЖЕЋЕГ И НЕВАЖЕЋЕГ ГЛАСАЧКОГ ЛИСТИЋА ЈЕ ИЗУЗЕТНО ВАЖНО ПИТАЊЕ!

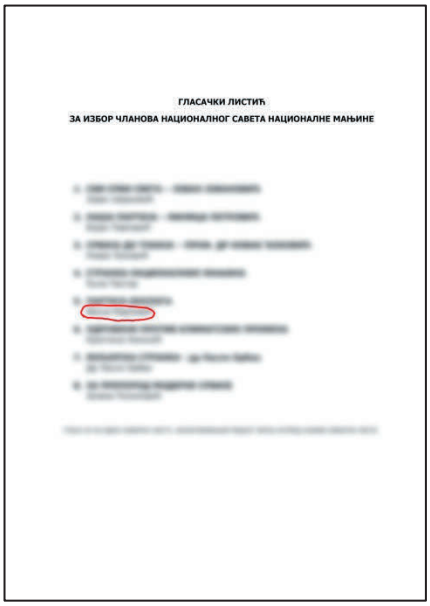
Неважећи је онај гласачки листић:

- који није попуњен;
- на којем су заокружени редни бројеви испред двеју или више изборних листа;
- сваки други гласачки листић који је попуњен тако да се не може поуздано утврдити за коју изборну листу је бирач гласао.

Важећи је онај гласачки листић на којем је заокружен један редни број испред назива изборне листе.

Законом је дефинисано да је **важећи сваки гласачки листић** који је попуњен тако да се са сигурношћу може закључити за кога је бирач гласао, у складу с чим се важећим треба сматрати и гласачки листић, на пример:

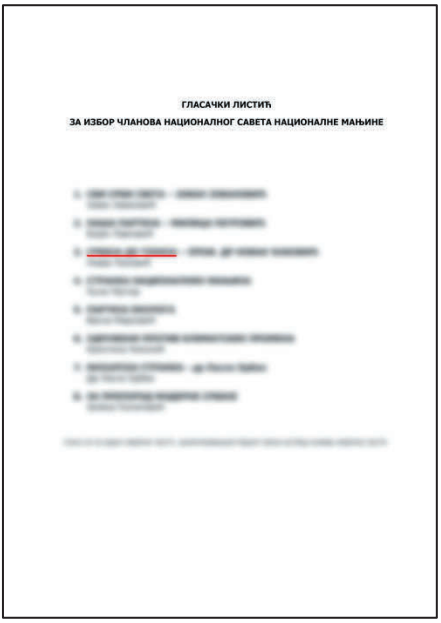
- на којем је бирач заокружио или подвукао име и презиме првог кандидата на изборној листи, како је приказано на следеће две слике;

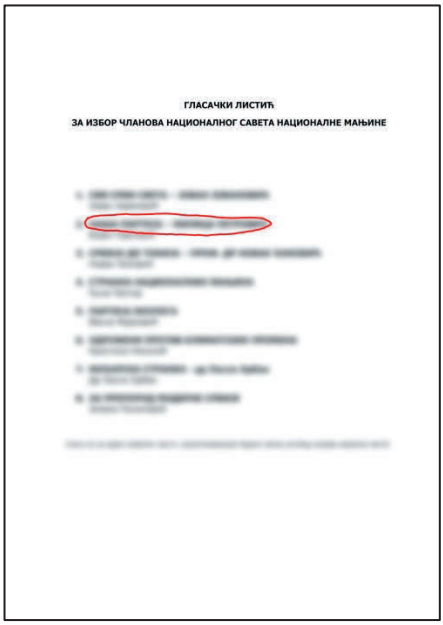

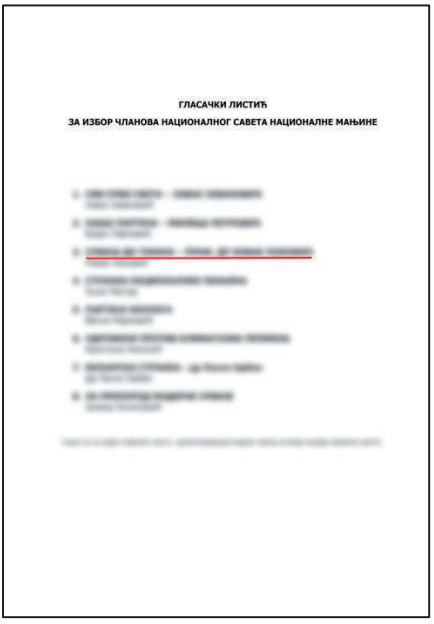

- на којем је бирач заокружио или подвукао назив или део назива изборне листе, како је приказано на следеће две слике;

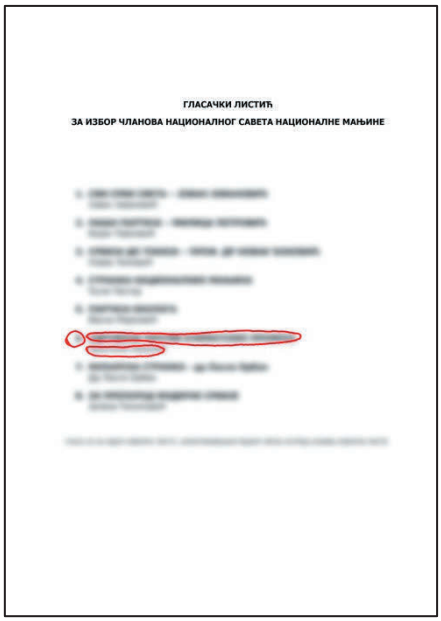

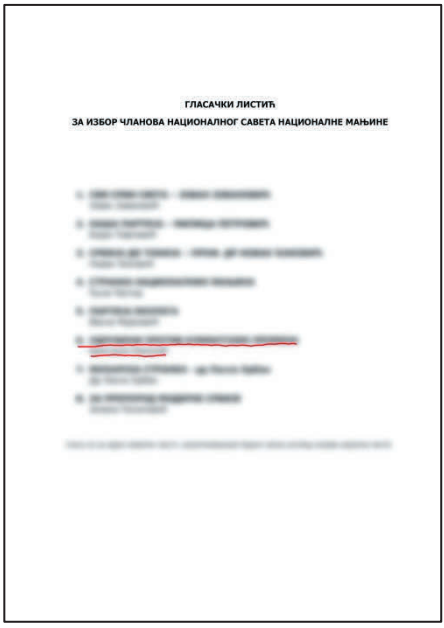

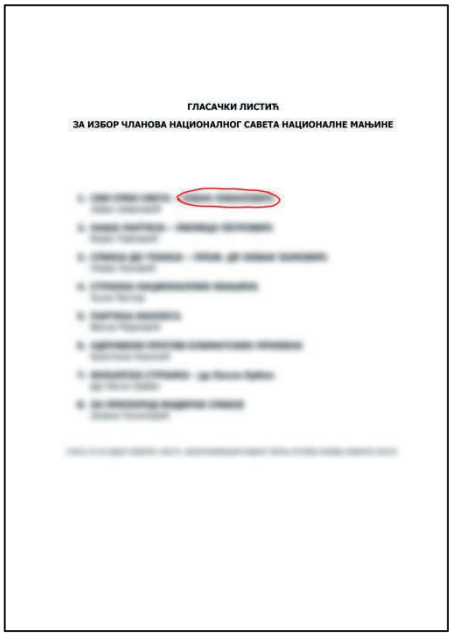

- на којем је бирач заокружио или подвукао и редни број испред назива изборне листе и назив те изборне листе и име и презиме првог кандидата на тој изборној листи, како је приказано на следеће две слике;

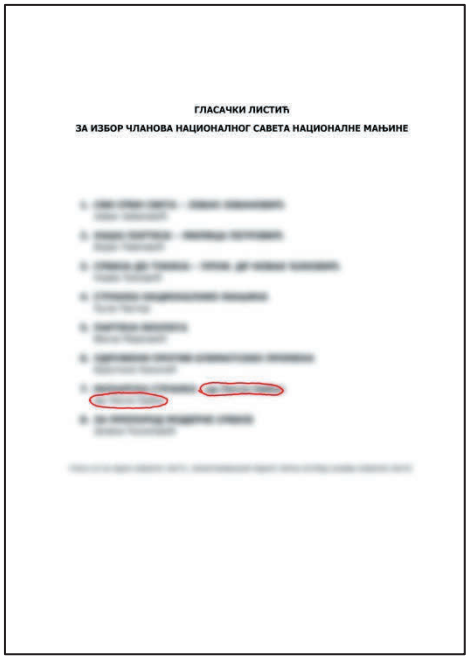

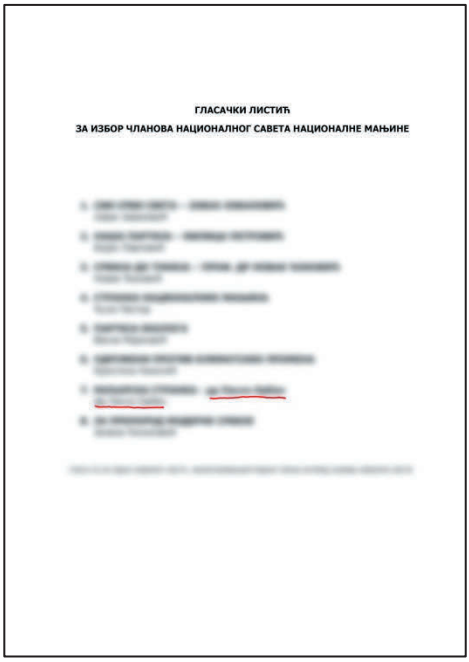

- на којем је бирач заокружио или подвукао име једног носиоца изборне листе, како је приказано на следеће две слике;

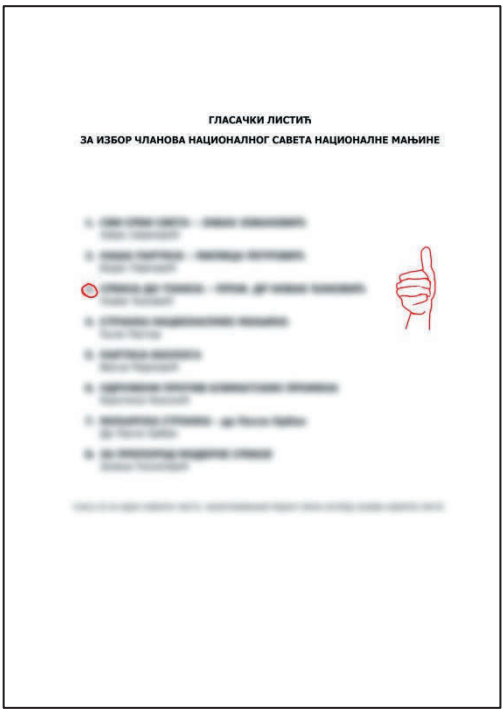

- на којем је бирач заокружио или подвукао и име једног носиоца изборне листе и име и презиме првог кандидата на тој изборној листи, како је приказано на следеће две слике;

ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ
ЗА ИЗБОР ЧЛАНОВА НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

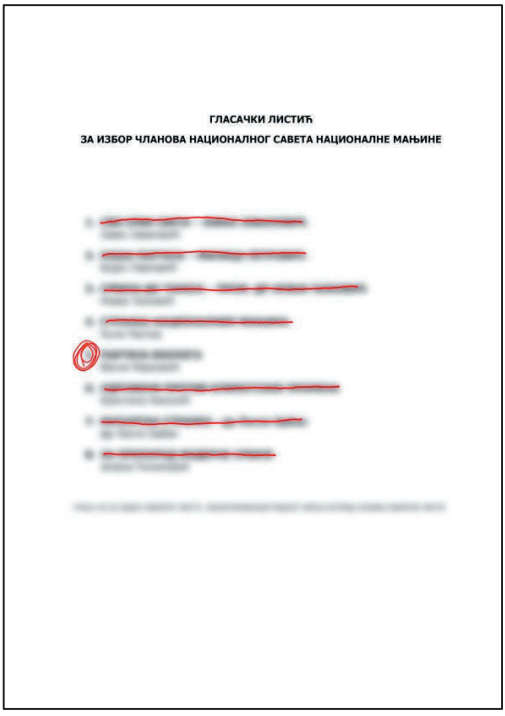

ГЛАСАЧКИ ЛИСТИЋ
ЗА ИЗБОР ЧЛАНОВА НАЦИОНАЛНОГ САВЕТА НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ

Ако је гласачки листић попуњен тако да се може поуздано утврдити за кога је бирач гласао, тај гласачки листић ће бити **важећи чак иако су**:

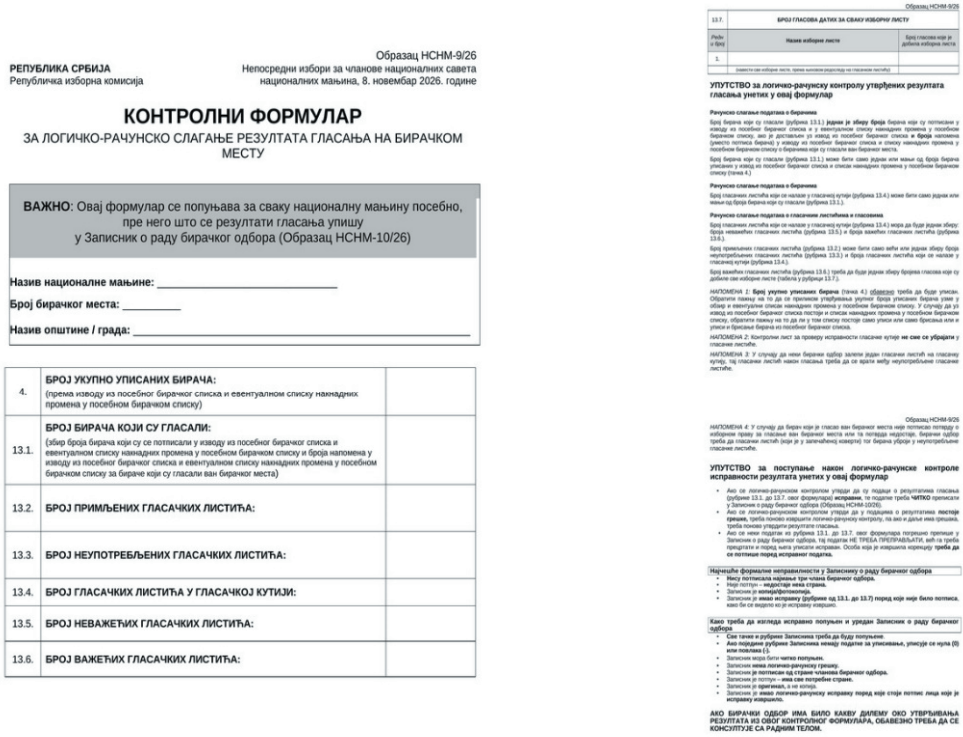
- на гласачком листићу исписани или нацртани коментари, пароле и друге поруке, како је приказано на следећој слици;

- прецртани називи других изборних листа, , како је приказано на следећој слици;

Изглед контролног формулара за избор чланова националних савета националних мањина

Образац НСНМ-9/26

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Републичка изборна комисија

Непосредни избори за чланове националних савета националних мањина, 8. новембар 2026. године

КОНТРОЛНИ ФОРМУЛАР

ЗА ЛОГИЧКО-РАЧУНСКО СЛАГАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА НА БИРАЧКОМ МЕСТУ

ВАЖНО: Овај формулар се попуњава за сваку националну мањину посебно, пре него што се резултати гласања упишу у Записник о раду бирачког одбора (Образац НСНМ-10/26)

Назив националне мањине: _____

Број бирачког места: _____

Назив општине / града: _____

4.	**БРОЈ УКУПНО УПИСАНИХ БИРАЧА:** (према изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку)	
13.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ:** (збир броја бирача који су се потписали у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку и броја напомена у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку за бираче који су гласали ван бирачког места)	
13.2.	**БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	
13.3.	**БРОЈ НЕУПОТРЕБЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	
13.4.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	
13.5.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	
13.6.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	

Образац НСНМ-9/26

13.7.	**БРОЈ ГЛАСОВА ДАТИХ ЗА СВАКУ ИЗБОРНУ ЛИСТУ**	
Редни број	**Назив изборне листе**	Број гласова који је добила изборна листа
1.		
	(навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

УПУТСТВО за логичко-рачунску контролу утврђених резултата гласања унетих у овај формулар

Рачунско слагање података о бирачима

Број бирача који су гласали (рубрика 13.1.) **једнак је збиру броја** бирача који су потписани у изводу из посебног бирачког списка и у евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку, ако је достављен уз извод из посебног бирачког списка **и броја** напомена (уместо потписа бирача) у изводу из посебног бирачког списка и списку накнадних промена у посебном бирачком списку о бирачима који су гласали ван бирачког места.

Број бирача који су гласали (рубрика 13.1.) може бити само једнак или мањи од броја бирача уписаних у извод из посебног бирачког списка и списак накнадних промена у посебном бирачком списку (тачка 4.).

Рачунско слагање података о бирачима

Број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији (рубрика 13.4.) може бити само једнак или мањи од броја бирача који су гласали (рубрика 13.1.).

Рачунско слагање података о гласачким листићима и гласовима

Број гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији (рубрика 13.4.) мора да буде једнак збиру: броја неважећих гласачких листића (рубрика 13.5.) и броја важећих гласачких листића (рубрика 13.6.).

Број примљених гласачких листића (рубрика 13.2.) може бити само већи или једнак збиру броја неупотребљених гласачких листића (рубрика 13.3.) и броја гласачких листића који се налазе у гласачкој кутији (рубрика 13.4.).

Број важећих гласачких листића (рубрика 13.6.) треба да буде једнак збиру бројева гласова који су добили сви изборне листе (табела у рубрици 13.7.).

НАПОМЕНА 1: **Број укупно уписаних бирача** (тачка 4.) обавезно треба да буде уписан. Обратите пажњу на то да се приликом утврђивања укупног броја уписаних бирача узме у обзир и евентуални списак накнадних промена у посебном бирачком списку. У случају да уз извод из посебног бирачког списка постоји и списак накнадних промена у посебном бирачком списку, обратити пажњу на то да ли у том списку постоје само уписи или само брисања или и уписи и брисања бирача из посебног бирачког списка.

НАПОМЕНА 2: Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије **не сме се убацити** у гласачке листиће.

НАПОМЕНА 3: У случају да неки бирачи одбор заледи један гласачки листић на гласачку кутију, тај гласачки листић након гласања треба да се врати међу неупотребљене гласачке листиће.

Образац НСНМ-9/26

НАПОМЕНА 4: У случају да бирач који је гласао ван бирачког места није потписао потврду о изборном праву за гласање ван бирачког места или та потврда недостаје, бирачки одбор треба да гласачки листић (који је у запечаћеној коверти) тог бирача убаци у неупотребљене гласачке листиће.

УПУТСТВО за поступање након логично-рачунске контроле исправности резултата унетих у овај формулар

- Ако се логично-рачунском контролом утврди да су подаци о резултатима гласања (рубрике 13.1. до 13.7. овог формулара) **исправни**, те податке треба **ЧИТКО** преписати у Записник о раду бирачког одбора (Образац НСНМ-10/26).
- Ако се логично-рачунском контролом утврди да у подацима о резултатима **постоје грешке**, треба поново извршити логично-рачунску контролу, па ако и даље има грешака, треба поново утврдити резултате гласања.
- Ако се неки подаци из рубрика 13.1. до 13.7. овог формулара погрешно преписе у Записник о раду бирачког одбора, тај податак НЕ ТРЕБА ПРЕПРАВЉАТИ, већ га треба прецртати и поред њега уписати исправан. Особа која је извршила корекцију **треба да се потпише поред исправног податка.**

Најчешће формалне неправилности у Записнику о раду бирачког одбора

- **Нису потписала најмање три члана бирачког одбора.**
- Није потпун – **недостаје нека страна.**
- Записник је **исписан фотокопија.**
- Записник је **имао исправку (рубрике од 13.1. до 13.7) поред које није било потписа**, иако би се вероватно ко је исправку извршио.

Како треба да изгледа исправно попуњен и уредан Записник о раду бирачког одбора

- **Све тачке и рубрике Записника треба да буду попуњене.**
- **Ако поједине рубрике Записника немају податке за уписивање, уписује се нула (0) или повлака (-).**
- Записник мора бити **читко попуњен.**
- Записник **нема логично-рачунску грешку.**
- Записник **је потписан од стране чланова бирачког одбора.**
- Записник је потпун – **има све потребне стране.**
- Записник је **прегледан**, а не копија.
- Записник је **имао логично-рачунску исправку поред које стоје потпис лица које је исправку извршило.**

АКО БИРАЧКИ ОДБОР ИМА БИЛО КАКВУ ДИЛЕМУ ОКО УТВРЂИВАЊА РЕЗУЛТАТА ИЗ ОВОГ КОНТРОЛНОГ ФОРМУЛАРА, ОБАВЕЗНО ТРЕБА ДА СЕ КОНСУЛТУЈЕ СА РАДНИМ ТЕЛОМ.

10.2. ЛОГИЧКО-РАЧУНСКА КОНТРОЛА ИСПРАВНОСТИ УТВРЂЕНИХ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА

Пошто попуни Контролни формулар и утврди резултате гласања на бирачком месту на описани начин, задужени члан бирачког одбора је дужан да изврши логичко-рачунску контролу исправности утврђених резултата које је уписао у Контролни формулар.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирачки одбор резултате гласања никако не уписује у Записник о раду бирачког одбора пре него што претходно не утврди да су резултати уписани у контролни формулар исправни и да одговарају стању изборног материјала. **Упутство за проверу логичко-рачунске исправности резултата налази се на другој страни Контролног формулара**.

Контрола се спроводи на следећи начин:

- прво се сабирају уписани бројеви гласова по изборним листама (рубрике у оквиру тачке 13.7.) и тај збир треба да буде једнак уписаном броју важећих гласачких листића (рубрика 13.6.);
- број гласачких листића у гласачкој кутији (рубрика 13.4.) мора да буде једнак збиру броја неважећих гласачких листића (рубрика 13.5.) и броја важећих гласачких листића (рубрика 13.6.);
- број примљених гласачких листића (рубрика 13.2.) може бити само већи или једнак збиру броја неупотребљених гласачких листића (рубрика 13.3.) и броја гласачких листића у гласачкој кутији (рубрика 13.4.);
- број гласачких листића у гласачкој кутији (рубрика 13.4.) може бити само једнак или мањи од броја бирача који су гласали (рубрика 13.1.);
- број бирача који су гласали (рубрика 13.1.) може бити само једнак или мањи од броја бирача уписаних у извод из посебног бирачког списка и списак накнадних промена у посебном бирачком списку (тачка 4.).

Након логичко-рачунске контроле могу да настану два случаја:

ПРВИ СЛУЧАЈ:

Нема
логичко-рачунских грешака

Податке читко преписати у одговарајући
записник о раду бирачког одбора

ДРУГИ СЛУЧАЈ:

Има
логичко-рачунских грешака

Поновити поступак сабирања
(почев од рубрике 13.6. до рубрике 13.1)

Ако и даље има грешака

Поново утврдити резултате

Податке читко преписати у одговарајући записник о раду бирачког одбора

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Ако се констатује да у резултатима уписаним у Контролни формулар постоји логичко-рачунска неусклађеност појединих резултата, бирачки одбор мора поново да утврди оне резултате између којих постоји констатована неусклађеност.

Нпр. нема сумње да уписани број гласачких листића у гласачкој кутији мора да буде једнак збиру уписаног броја неважећих и уписаног броја важећих гласачких листића. Ако то, ипак, није случај, **бирачки одбор мора да поново преброји листиће, да би утврдио где је учинио грешку**!

Околност да је број гласачких листића у гласачкој кутији **мањи** од броја бирача који су гласали указује на то да неки бирач није убацио гласачки листић у гласачку кутију, што закон не препознаје као неправилност.

Међутим, околност да је број гласачких листића у гласачкој кутији **већи** од броја бирача који су гласали представља неправилност коју закон дефинише као разлог због којег РИК мора да поништи гласање на бирачком месту по службеној дужности, због чега бирачки одбор мора да провери како је дошло до ове ситуације и да ли је грешка учињена приликом бројања.

БИТНА НАПОМЕНА:
Треба имати у виду да поједине грешке у утврђеним резултатима гласања могу да буду последица како омашке у бројању, тако и евентуалних злоупотреба, као нпр. намерног убацивања гласачких листића у гласачку кутију да би број листића у гласачкој кутији био већи од броја бирача евидентираних у изводу да су гласали. То, даље, подразумева да бирачки одбор не може по сваку цену да усклађује резултате гласања да би се логички усагласили, већ да мора да утврди чињенично стање и евентуалну учињену грешку.

10.3. УПИСИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА У ЗАПИСНИК О РАДУ БИРАЧКОГ ОДБОРА

Тек пошто констатује да су након извршене логичко-рачунске контроле резултати гласања уписани у Контролни формулар логичко-рачунски исправни, односно **пошто дефинитивно утврди да утврђени резултати гласања одговарају стању изборног материјала,** бирачки одбор приступа попуњавању одговарајућег записника о раду бирачког одбора (у даљем тексту: Записник).

На почетку, бирачки одбор прво треба да провери да ли је попуњена Глава I. Записника (тачке 1, 2, 3, 4, 5. и 5.1) и прве четири тачке у оквиру Главе II. (тачке 6, 6.1, 7. и 8.), након чега приступа попуњавању осталих тачака у оквиру Главе II. и Главе IV. Записника (тачке 14, 15, 15.1, 16, 16.1, 17. и 17.1.), тако што

у Записник ЧИТКО УПИСУЈЕ:

1) да ли је Контролни лист, који су потписали чланови бирачког одбора и бирач који је први дошао на бирачко место, убачен је у гласачку кутију, која је одмах запечаћена налепницом, у присуству првог бирача (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) – тачка 9. Записника;

2) да ли је било прекида гласања на бирачком месту (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) и уколико је било прекида колико је трајао и који је разлог прекида – тачке 10, 10.1. и 10.2. Записника;

3) време затварања бирачког места – тачка 11. Записника

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Време затварања бирачког места представља време у које је гласање завршено, што се разликује од времена у које је бирачки одбор завршио свој рад и које се уписује на крају Записника, с обзиром на то да по завршетку гласања почиње рад бирачког одбора на утврђивању резултата гласања.

4) да ли је у гласачкој кутији пронађен Контролни лист (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) и уколико је пронађен да ли је потписан од стране првог бирача који је дошао на бирачко место и најмање једног члана бирачког одбора – тачке 12. и 12.1. Записника

5) број бирача који су гласали уз помоћ другог лица (помагача) – тачка 14. Записника

БИТНА НАПОМЕНА:
Подаци о гласању уз помоћ помагача треба да обухвате и гласање на бирачком месту и гласање ван бирачког места.

6) број бирача који су гласали ван бирачког места – тачка 15. Записника;

7) број попуњених и потписаних потврда о изборном праву за гласање ван бирачког места – тачка 15. 1. Записника;

8) да ли су на бирачком месту били присутни представници домаћих и/или страних посматрача и, ако су били присутни, да ли је попуњен образац Записника о посматрачима рада бирачког одбора (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) – тачке 16. и 16.1. Записника;

9) да ли су на бирачком месту били присутни представници предлагача изборних листа (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) и, ако су били присутни, њихова имена и презимена и назив изборне листе коју су представљали – тачке 17. и 17.1. Записника;

БИТНА НАПОМЕНА:
Записник о посматрачима рада бирачког одбора је јединствен за све изборе за националне савете националних мањина. Зато се у свим записницима о раду бирачког одбора констатује да је попуњен тај јединствен Записник о посматрачима рада бирачког одбора.

Након уписивања горе наведених података, у записник се **ЧИТКО ПРЕПИСУЈУ** резултати гласања из Контролног формулара у Главу III. Записника:

1) број бирача који су гласали - тачка 13.1. Записника;

2) број примљених гласачких листића - тачка 13.2. Записника;

3) број неупотребљених гласачких листића - тачка 13.3. Записника;

4) број гласачких листића у гласачкој кутији - тачка 13.4. Записника;

5) број неважећих гласачких листића - тачка 13.5. Записника;

6) број важећих гласачких листића - тачка 13.6. Записника

7) број гласова датих за сваку изборну листу – рубрике у оквиру тачке 13.7. Записника

НАПОМЕНА:
Код уписивања резултата гласања, ниједна рубрика не сме да остане празна. То значи да нпр. ако нека изборна листа није на бирачком месту добили ниједан глас, рубрика која се односи на број гласова датих за ту изборну листу не сме да остане празна, већ у њу треба уписати или нулу („0“) или повлаку („-“).

Након попуњавања резултата гласања, бирачки одбор приступа се попуњавању преосталих тачака у оквиру Главе IV. Записника тако што ЧИТКО УПИСУЈЕ :

1) да ли су представници предлагача изборних листа имали примедбе на спровођење гласања на бирачком месту (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) – тачка 18. Записника.

Уколико је у тачки 18. заокружена реч „ДА“, председник бирачког одбора у тачки 18.1. наводи име и презиме представника предлагача изборне листе који је имао примедбе и својим потписом потврђује да је од тог представника примио посебну исправу са примедбама, која се прилаже и чини саставни део Записника.

2) да ли су чланови бирачког одбора имали примедби на поступак спровођења гласања на бирачком месту (заокруживањем речи „ДА“ или речи „НЕ“) – тачка 19. Записника;

Уколико је у тачки 19. заокружена реч „ДА“, председник бирачког одбора у тачки 19.1. наводи име и презиме члана бирачког одбора који је имао примедбе и својим потписом потврђује да је од тог члана примио посебну исправу са примедбама, која се прилаже и чини саставни део Записника.

3) напомене бирачког одбора, ако се на бирачком месту десио догађај од значаја, односно утицаја на гласање. У случају да се на бирачком месту није десио ниједан догађај од значаја ова рубрика се не попуњава или се уписује повлака (-).

НАПОМЕНА:
Код навођења догађаја од значаја неопходно је водити рачуна о томе да се у одговарајући записник о раду бирачког одбора уносе само оне напомене које су од значаја за целокупан ток гласања или догађаја који су од значаја само за конкретну националну мањину.

Дакле, уколико се десио неки догађај од значаја за спровођење гласања за нпр. румунску националну мањину, то се наводи искључиво у записник о раду бирачког одбора за ту националну мањину.

4) имена и презимена четири лица којима су уручени примерци записника – тачка 21. Записника;

БИТНА НАПОМЕНА:
Након што бирачки одбор попуни Записник о раду бирачког одбора за избор чланова националног савета националне мањине са највећим бројем уписаних бирача на бирачком месту и пошто четири примерка тог записника уручи представницима надгледача, ако су присутни, бирачки одбор понавља целокупну процедуру утврђивања резултата гласања за избор чланова националног савета националне мањине са следећим највећим бројем уписаних бирача и тако редом док се не утврде резултати гласања за чланове свих националних савета за које је спроведено гласање на том бирачком месту.

Правилно попуњен део Записника о раду бирачког одбора са резултатима гласања на бирачком месту

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

13.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ:** (збир броја бирача који су се потписали у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку и броја напомена у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку за бираче који су гласали ван бирачког места)	105
13.2.	**БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	200
13.3.	**БРОЈ НЕУПОТРЕБЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	95
13.4.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
13.5.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
13.6.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	100
13.7.	**БРОЈ ГЛАСОВА ДАТИХ ЗА СВАКУ ИЗБОРНУ ЛИСТУ**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	25
2.	ББББ	25
3.	ЦЦЦЦ	25
4.	ДДДД	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:

Уколико се неки податак из рубрика 13.1. до 13.7. погрешно препише у Записник, он се не сме преправљати, већ се погрешан податак прецртава и поред њега уписује исправан податак. Лице које је извршило исправку потписује се поред исправног податка.

Правилно исправљање грешке у записнику о раду бирачког одбора

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

13.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ:** (збир броја бирача који су се потписали у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку и броја напомена у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку за бираче који су гласали ван бирачког места)	105
13.2.	**БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	200
13.3.	**БРОЈ НЕУПОТРЕБЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	95
13.4.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
13.5.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
13.6.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	~~95~~ 100
13.7.	**БРОЈ ГЛАСОВА ДАТИХ ЗА СВАКУ ИЗБОРНУ ЛИСТУ**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	25
2.	БББББ	~~20~~ 25
3.	ЦЦЦЦЦ	25
4.	ДДДД	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

Неправилно исправљање грешке у записнику о раду бирачког одбора

III. РЕЗУЛТАТИ ГЛАСАЊА

13.1.	**БРОЈ БИРАЧА КОЈИ СУ ГЛАСАЛИ:** (збир броја бирача који су се потписали у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку и броја напомена у изводу из посебног бирачког списка и евентуалном списку накнадних промена у посебном бирачком списку за бираче који су гласали ван бирачког места)	105
13.2.	**БРОЈ ПРИМЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	200
13.3.	**БРОЈ НЕУПОТРЕБЉЕНИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	95
13.4.	**БРОЈ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА У ГЛАСАЧКОЈ КУТИЈИ:**	105
13.5.	**БРОЈ НЕВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	5
13.6.	**БРОЈ ВАЖЕЋИХ ГЛАСАЧКИХ ЛИСТИЋА:**	100
13.7.	**БРОЈ ГЛАСОВА ДАТИХ ЗА СВАКУ ИЗБОРНУ ЛИСТУ**	
Редни број	*Назив изборне листе*	*Број гласова које је добила изборна листа*
1.	АААА	25
2.	БББББ	25
3.	ЦЦЦЦЦ	25
4.	ДДДД	25
	(Навести све изборне листе, према њиховом редоследу на гласачком листићу)	

На крају, у записник се уписује датум и време у које је бирачки одбор завршио са радом, односно са попуњавањем записника.

Попуњен записник потписују сви чланови бирачког одбора или заменици одсутних чланова, што је њихова **законска обавеза**.

Записник се израђује у шест идентичних примерака (на самокопирајућем папиру).

Први, оригинални примерак записника ОБАВЕЗНО се предаје Радном телу, која га предаје РИК.

Други примерак се истиче на бирачком месту на јавни увид.

Преостала четири примерка се уручују представницима предлагача изборних листа који су освојили највећи број гласова на бирачком месту, ако су присутни на бирачком месту.

Евентуално неуручене примерке Записника бирачки одбор предаје Радном телу заједно са осталим изборним материјалом.

10.4. ПОПУЊАВАЊЕ ЗАПИСНИКА О ПОСМАТРАЧИМА РАДА БИРАЧКОГ ОДБОРА

Законом о избору народних посланика који се сходно примењује на изборе за чланове националних савета националних мањина, уведен је нов изборни документ који сачињава бирачки одбор – Записник о посматрачима рада бирачког одбора, који се израђује на обрасцу који прописује РИК.

Записник о посматрачима рада бирачког одбора се попуњава током целог дана, у зависности од тога да ли је на бирачко место дошао представник домаћег или страног посматрача.

То практично значи да бирачки одбор треба да у Записнику о посматрачима рада бирачког одбора евидентира представника посматрача одмах по његовом доласку на бирачко место и да му омогући да пре одласка са бирачког места **сам** упише у тај записник евентуалне примедбе или запажања о спровођењу гласања на бирачком месту.

Потребно је водити рачуна о томе да бирачки одбор у Записник упише:

- имена и презимена свих представника посматрача који су били присутни на бирачком месту;
- назив домаћег или страног посматрача чији је представник пратио рад бирачког одбора;
- када је представник посматрача дошао на бирачко место;
- да ли је представник посматрача имао примедбе на поступак спровођења гласања, уз омогућавање да примедбе сам упише пре напуштања бирачког места и да се потпише;
- када је представник посматрача напустио бирачко место.

НАПОМЕНА:
Представник посматрача има право да сам упише у Записник о посматрачима своје примедбе и запажања!

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Подсећамо да представници посматрача на бирачко место могу доћи већ приликом окупљања чланова бирачког одбора, дакле и пре отварања бирачког места, и на бирачком месту могу остати све до краја рада бирачког одбора, укључујући ту и посматрање примопредаје изборног материјала Радном телу после гласања у згради општине/града.

Не треба заборавити да, у случају да је уписао примедбе у Записник о посматрачима, представник посматрача мора да се потпише у одговарајућу рубрику Записника.

Записник о посматрачима се сачињава у шест истоветних примерака, од којих се први (оригинални) и други прилажу уз први (оригинални) примерке записника о раду бирачког одбора на спровођењу гласања на изборима за чланове националног савета националне мањине, док се преостала четири примерка уручују представницима посматрача присутним приликом завршетка рада бирачког одбора.

10.5. ПАКОВАЊЕ ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА

Пошто заврши са попуњавањем свих записника о раду (за сваки национални савет за које се спровело гласање на бирачком месту), бирачки одбор треба да у посебне коверте, посебно за сваку националну мањину спакује:

- неупотребљене гласачке листиће
- важеће гласачке листиће
- неважеће гласачке листиће
- потврде о изборном праву за гласање ван бирачког места (потписане, као и евентуално непотписане)

Поред ових материјала, бирачки одбор у посебни коверат пакује и Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије.

На свим ковертама обавезно треба да буду наведени садржај коверте, назив националне мањине на коју се материјал односи, назив општине/града и број бирачког места.

Коверте морају бити запечаћене налепницом.

Пошто заврши паковање изборног материјала у коверте, бирачки одбор не печати врећу са изборним материјалом на бирачком месту. Врећу после примопредаје печати Радно тело, на начин описан у поглављу 11. овог приручника.

Гласачка кутија, спрејови за обележавање прста бирача, картонски паравани, паравани у облику кабине за гласање, УВ лампе, један примерак евиденције о присуству чланова и заменика чланова бирачког одбора, идентификационе картице са штипаљкама и прибор за писање не стављају се у врећу са изборним материјалом, већ се после гласања предају општинском/градском органу управе.

ИСТИЦАЊЕ ЗАПИСНИКА НА ЈАВНИ УВИД

Пошто заврши рад на утврђивању резултата гласања за све националне савете за које се спровело гласање на бирачком месту, попуни све записнике о раду бирачког одбора и уручи четири примерка записника представницима предлагача изборних листа, ако су присутни и имају право на примерак, бирачки одбор друге примерке свих записника о раду бирачког одбора истиче на бирачком месту на јавни увид.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Изборни материјал Радном телу предаје председник бирачког одбора или његов заменик, а бирачки одбор одређује ко ће од чланова поред неког од њих присуствовати примопредаји изборног материјала.
Наравно и поред одређених чланова, примопредаји изборног материјала могу да присуствују и остали чланови бирачког одбора.

11. ПРИМОПРЕДАЈА ИЗБОРНОГ МАТЕРИЈАЛА ПОСЛЕ ГЛАСАЊА

Изборни материјал се после гласања доставља Радном телу у седишту општине/града. Примопредаји могу да присуствују сви чланови и заменици чланова бирачког одбора.

Изборни материјал се доставља Радном телу без одлагања, а најкасније 9. новембра 2026. године у 8.00 часова, односно у року од 12 часова од затварања бирачког места.

О извршеној примопредаји сачињава се Записник о примопредаји изборног материјала после гласања између бирачког одбора и Радног тела (Образац НСНМ-7/26).

НАПОМЕНА:
Примопредаји изборног материјала и после гласања могу да присуствују представници подносилаца изборних листа, као и представници посматрача којима је РИК издао акредитације.

Радном телу се предаје, посебно за сваки национални савет за које се спровело гласање на бирачком месту:

- први (оригинални) примерак Записника о раду бирачког одбора
- извод из посебног бирачког списка по којем се гласало на бирачком месту са евентуалним списком накнадних промена у посебном бирачком списку
- коверат са неупотребљеним гласачким листићима запечаћен налепницом
- коверат са неважећим гласачким листићима запечаћен налепницом
- коверат са важећим гласачким листићима запечаћен налепницом
- коверат са потврдама о изборном праву бирача који су гласали ван бирачког места запечаћен налепницом

Поред наведеног изборног материјала, бирачки одбор Радном телу предаје и:

- први (оригинални) и други примерак записника о посматрачима рада бирачког одбора
- коверат у којем је Контролни лист за проверу исправности гласачке кутије запечаћен налепницом
- сигурносну затворницу која је коришћена за печаћење вреће са изборним материјалом приликом примопредаје изборног материјала између Радног тела и бирачког одбора пре гласања

- један примерак евиденције о присуству на бирачком месту чланова и заменика чланова бирачког одбора

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
Бирачки одбор мора да води рачуна да не помеша изборни материјал за спровођење избора за чланове националних савета различитих националних мањина.

Након предаје наведеног изборног материјала Радном телу, **бирачки одбор предаје општинској/градској управи** остали изборни материјал:

- гласачку кутију
- спрејове за обележавање прста бирача
- УВ лампе
- картонске параване и параване у облику гласачке кабине за обезбеђивање тајности гласања
- један примерак евиденције о присуству чланова и заменика чланова бирачког одбора на бирачком месту
- идентификационе картице чланова бирачког одбора са штипаљкама
- прибор за писање, маказе и др.

ПЕЧАЋЕЊЕ ВРЕЋЕ СА ИЗБОРНИМ МАТЕРИЈАЛОМ

Пошто се обави примопредаја, Радно тело у врећу за одлагање изборног материјала ставља запечаћени коверат са Контролним листом за проверу исправности гласачке кутије, запечаћене коверте са неупотребљеним, неважећим и важећим гласачким листићима и жуту сигурносну затворницу коришћену за печаћење вреће пре гласања. Врећу Радно тело печати зеленом сигурносном затворницом, чији се серијски број уписује у Записник о примопредаји изборног материјала после гласања између бирачког одбора и Радног тела.

У врећу се обавезно ставља и жута сигурносна затворница којом је та врећа била запечаћена приликом примопредаје изборног материјала пре гласања.

Печаћењу вреће обавезно присуствују чланови бирачког одбора који су предали материјал.

! ОБРАТИТИ ПАЖЊУ:
У врећу се **никако не ставља** следећи изборни материјал:
- записници о раду бирачког одбора
- Записник о посматрачима рада бирачког одбора
- изводи из посебних бирачких спискова, са евентуалним списковима накнадних промена
- коверте са потврдама о изборном праву за гласање ван бирачког места
- примерак записника о примопредаји изборног материјала после гласања између бирачког одбора и Радног тела

• примерак евиденције о присуству чланова и заменика чланова бирачког одбора на бирачком месту

Наведени материјал Радно тело слаже одвојено од изборног материјала који се ставља у врећу.

НАПОМЕНА:

У пракси се може десити ситуација да на врећи нема налепнице која је била залепљена приликом примопредаје материјала пре гласања. У том случају Радно тело треба да, **пре печаћења**, на врећи маркером испише број бирачког места и назив општине/града.

12. КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Глава Петнаеста Кривичног законика прописује кривична дела против изборних права. У оквиру овог дела Приручника, упознаћемо чланове бирачких одбора са овим кривичним делима, као и са прописаним казнама.

Повреда права гласања

Члан 155.

(1) Ко другог у намери да му онемогући вршење права гласања, противзаконито не упише у списак гласача, избрише из тог списка или га на други противправан начин спречи или омете да гласа, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ко силом или претњом принуди другог да на изборима, гласању о опозиву или на референдуму врши или не врши право гласања или да гласа за или против одређеног кандидата односно предлога, казниће се затвором од три месеца до три године.

Давање и примање мита у вези са гласањем

Члан 156.

(1) Ко другоме нуди, даје, обећа награду, поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога,казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко захтева или прими поклон или какву другу корист да на изборима или референдуму гласа или не гласа или да гласа у корист или против одређеног лица односно предлога.

(3) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем,казниће се затвором од три месеца до пет година.

(4) Поклон или друга корист одузеће се.

Злоупотреба права гласања

Члан 157.

(1) Ко на изборима или на референдуму гласа уместо другог лица под његовим именом или на истом гласању гласа више од једанпут или користи више од једног гласачког листића, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Члан бирачког одбора који омогући другоме да изврши дело из става 1. овог члана, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Спречавање одржавања гласања

Члан 159.

(1) Ко силом, претњом или на други противправан начин спречи одржавање гласања на бирачком месту, казниће се затвором до три године.

(2) Ко омета гласање изазивањем нереда на бирачком месту услед чега гласање буде прекинуто, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Повреда тајности гласања

Члан 160.

(1) Ко на изборима или референдуму повреди тајност гласања, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се новчаном казном или затвором до две године.

Фалсификовање резултата гласања

Члан 161.

Члан органа за спровођење избора или референдума или друго лице које врши дужности у вези са гласањем, који додавањем или одузимањем гласачких листића или гласова при пребројавању или на други начин измени број гласачких листића или гласова или објави неистинит резултат гласања, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Уништавање докумената о гласању

Члан 162.

(1) Ко уништи, оштети, одузме или прикрије гласачки листић или неки други документ о гласању на изборима или на референдуму, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(2) Ако дело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора или друго лице у вршењу дужности у вези са гласањем, казниће се затвором од три месеца до три године.

РЕПУБЛИЧКА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
БЕОГРАД, 2026.